

HENDRIK } JACOBS
FOUNDATION

Hendrik Jacobs Foundation

2023- 2026

*Het vergeten erfgoed van de Gouden Eeuw, een onderzoek naar de glorie tijd van de
Nederlandse vioolbouw*

Inhoud

1. Inleiding
2. Impact van het onderzoek
3. Visie, Missie en Doelstelling
4. Opzet onderzoek
5. Onderzoeksteam en adviseurs
6. De inhoud en uitgave The Dutch Violin
7. Planning
8. Bestedingsbeleid
9. Financieel beheer
10. Administratieve organisatie
11. Publicatieplicht
12. Organisatie
13. Algemene gegevens en bestuur
14. Bijlagen: The Strad artikel, Interview Luister, Letter of Intent Walburg Pers, Statuten Hendrik Jacobs Foundation en Uittreksel Kamer van Koophandel

1. Inleiding

Het ontstaan van de Hendrik Jacobs Foundation

Vioolbouwer Hubert de Launay had tijdens zijn vioolbouwopleiding in Engeland van alles geleerd over de oude Italiaanse, Franse en Engelse vioolbouwmeesters op de jaarlijkse studiereizen door Europa. Alleen over Nederlandse meesters werd nooit iets over verteld. 'Dan maar een studiereis naar Nederland' dacht hij. Hij had zijn klasgenoten enthousiast weten te maken en nam ze op sleeptouw naar het Kunstmuseum in Den Haag. Daar kregen ze toegang tot de kelders, waar zo'n 3000 instrumenten ondertussen al decennia lagen opgeslagen. Het was een belevenis die gekenmerkt werd door verbazing en ongeloof. Verbazing over de pracht en kwaliteit van de instrumenten die in de 17^e en 18^e eeuw in Nederland waren gebouwd door makers als Jacobs, Rombouts, Verbeek, Boumeester, Van der Sijde, Cuypers.... En ongeloof: het was voor de jonge bouwers onbegrijpelijk dat deze rijke historie van de Nederlandse vioolbouw zo onderbelicht was gebleven. Hubert liet het er niet bij zitten. Vanaf dat moment was het zijn missie om die rijke nationale historie van onze vioolbouw de plek te geven die het verdiende binnen de internationale vioolbouwgeschiedenis en het cultureel erfgoed van Nederland.

In overleg met het Kunstmuseum Den Haag kreeg hij de gelegenheid om het onderzoek te continueren en te verdiepen, mede dankzij een gift van Stichting Gansoord en het Prins Bernhard Cultuur Fonds. Dit onderzoek bestond onder andere uit het opnieuw bestuderen van bekende Nederlandse instrumenten uit de 17e en 18e eeuw, maar ook het classificeren, traceren en onder de loep nemen van niet eerder geanalyseerde instrumenten. Deze één mans kruistocht door de Nederlandse strijkinstrumenten historie heeft zijn vruchten afgeworpen en tot opzienbarende nieuwe inzichten geleid. Er is bijvoorbeeld over iedere relevante Nederlandse historische vioolbouwer nieuwe informatie gevonden. Veel van deze inzichten zijn herleid uit het systematisch analyseren en documenteren van vele, soms ook internationaal, getraceerde instrumenten.

Nederland heeft een rijke geschiedenis als het gaat om cultuur. Het Amsterdam van de 17^e eeuw was een smeltkroes van vrije geesten, schrijvers, politici, musici, componisten, handelaren, architecten en niet te vergeten, de meesters uit de Nederlandse schilderkunst. Maar in dit rijtje ontbreekt, blijkt nu, een belangrijke groep: de vioolbouwers; het is een hiaat in de geschiedschrijving vanaf de Gouden Eeuw. Het werk van vioolbouwer Hendrik Jacobs (c.1629 - 1704) en dat van zijn tijdgenoten, doet niet onder voor het werk van de 17e eeuwse Italiaanse meesters. Door gebrek aan kennis én erkenning van dit uitzonderlijke stuk cultureel erfgoed van Nederland, dreigen instrumenten te verdwijnen naar het buitenland, waar men de kwaliteit van deze 'verborgen juwelen' kennelijk wel op waarde weet te schatten. Maar het is nog niet te laat om hier iets aan te doen, vindt vioolbouwer en expert Hubert de Launay, initiatiefnemer en medeoprichter van de Hendrik Jacobs Foundation. Een langdurig onderzoek is noodzakelijk om dit vergeten erfgoed, de glorie tijd van de Nederlandse vioolbouw en haar bouwers vanaf 1650, volledig in kaart te kunnen brengen.

De Hendrik Jacobs Foundation is derhalve opgericht om het onderzoek van de Nederlandse strijkinstrumenten en haar bouwers vanaf de Gouden Eeuw te faciliteren, op te schalen en zo te versnellen. De opgedane kennis wordt vastgelegd in een groot boekwerk voor vioolbouwers wereldwijd. Daarnaast komt er een toegankelijke uitgave voor het Nederlandse publiek.

Er zijn tot nu toe drie publicaties verschenen over de Nederlandse bouwers in de 17^e en 18^e eeuw te weten: in 1931 (Dirk Balfoort), 1955 (Max Möller) en in 1999 (NGV). Helaas is er sinds 1931, op een reeks ontdekte archiefstukken na, weinig nieuwe informatie toegevoegd omtrent deze instrumenten en hun bouwers. Ondanks de vorderingen die zijn gemaakt, ligt er nog een rijkdom te wachten om ontdekt en bestudeerd te worden.

Hendrik Jacobs (c.1629-1704)

De stichting is vernoemd naar de Amsterdamse vioolbouwer Hendrik Jacobs; zonder twijfel de grootste van alle bouwers uit de geschiedenis van de Nederlandse vioolbouw.

Conclusie

Nederlandse strijkinstrumenten van de vioolbouwers uit de 17^e en 18^e eeuw zijn van een zeer hoge kwaliteit maar zijn desondanks in relatieve obscuriteit geraakt in vergelijking met de beroemde Italiaanse instrumenten. Tot op heden zijn er, nationaal en internationaal, weinig stappen gemaakt in het onderzoeksveld van dit Nederlands cultureel erfgoed.

2. Impact van het onderzoek

Identificatie, herstel van identiteit

Het onderzoek van de Hendrik Jacobs Foundation zal, mede dankzij het uit te geven boek, de rijke geschiedenis van de Nederlandse vioolbouw in kaart brengen en toegankelijk maken voor vioolbouwers, restaurateurs en handelaren wereldwijd. Nederlandse instrumenten die zich ondertussen internationaal hebben verspreid, vaak ook als anonieme instrumenten, of onterecht toegeschreven aan Italiaanse bouwers, zullen dankzij het onderzoek en het boek, herkend kunnen worden als authentiek oud-Hollands instrument, en kunnen wellicht zelfs aan een specifieke bouwer worden toegeschreven. Wij verwachten dat, dankzij het onderzoek, in de toekomst steeds meer Nederlands cultureel erfgoed kan worden getraceerd en als zodanig worden geïdentificeerd.

Nieuw generatie vioolbouwers: educatie en inspiratie

Die rijke geschiedenis en de hoge kwaliteit van vioolbouw in een periode waarin Nederland op allerlei vlakken een grote rol speelde op het wereldtoneel, zal ook als inspiratiebron kunnen dienen voor een (potentiële) nieuwe generatie van vioolbouwers in Nederland en in het buitenland. Het feit dat vroege Nederlandse vioolbouwers zich konden meten met de Italiaanse tijdgenoten heeft als effect dat Nederlandse vioolbouwers, met gerede trots, terug kunnen vallen op hun eigen historie en traditie in plaats van altijd te moeten relateren aan de grote namen uit met name de Italiaanse traditie. Een nieuwe generatie vioolbouwers krijgt toegang tot de kennis die is vergaard en wordt uitgegeven door de Hendrik Jacobs Foundation. Vioolbouwscholen kunnen de kennis opnemen en uitdragen in hun educatieve programma; in de ateliers waar jonge vioolbouwers werkervaring opdoen na hun opleiding, kan ieder oud-Hollands instrument worden getoetst aan de informatie die beschikbaar zal zijn gekomen uit het onderzoek. Deze kennis nemen de vioolbouwers mee in hun verdere loopbaan.

De - op punten unieke - manier waarop oud-Hollandse vioolbouwers werkten, zoals de bouw zonder mal, het gebruik van alternatieve materialen, rijke grondering, heldere lakken en intense pigmenten waarmee ook de grote Nederlandse schilders uit die tijd werkten, kan een belangrijke bron van informatie en inspiratie zijn voor de vioolbouw in het algemeen. Voor een vioolbouwopleiding als bijvoorbeeld in Engeland (West Dean college), waar studenten worden opgeleid vanuit de verschillende invalshoeken uit de geschiedenis van de vioolbouw, zal de kennis over de vroege Nederlandse vioolbouw een belangrijk hiaat opvullen in het leerpakket. In die zin zal het onderzoek van de HJF invloed hebben op de toekomstige kwaliteit van vioolbouw.

Waar het vioolbouwambacht vroeger bestond uit vele stijlen en smaken is het vandaag de dag meer uniform. Hubert de Launay heeft het plan opgevat om een vioolbouwschool in Nederland te starten die studenten een kans biedt om zich als vioolbouwer te verdiepen in de oud-Hollandse vioolbouwmethode en de nieuw opgedane kennis in het ambacht te implementeren. Op die manier wordt de diversiteit binnen het vakgebied gestimuleerd en wordt de Nederlandse vioolbouwtraditie, eeuwen later, een nieuw leven ingeblazen. De oprichting van een school is pas zinvol en mogelijk als het onderzoek en het boek zijn afgerond.

Hubert heeft onlangs in zijn eigen atelier de eerste viool gebouwd, in 300 jaar tijd, volgens traditionele Nederlandse bouwwijze. Deze viool is omarmd door toonaangevende musici en laat zien dat er onder musici behoefte is voor dit soort instrumenten.

Musici en de uitvoeringspraktijk

Binnen het Nederlandse muziekleven, zowel onder uitvoerende musici, concertzalen als het publiek, bestaat er specifieke aandacht en ruimte voor de uitvoering van oude muziek op authentiek instrumentarium. Dankzij grote namen als Ton Koopman, Frans Brüggen en Jos van Veldhoven, geniet de Nederlandse authentieke uitvoeringspraktijk internationale erkenning. De hoogwaardige vroege Nederlandse vioolbouw verdient het om hier onderdeel van te zijn. Veel strijkers uit de bekende ensembles, die vroeg repertoire uitvoeren, hebben de weg naar een oud-Hollands instrument al gevonden. Waar ook moderne ensembles Nederlandse instrumenten ontdekken blijft het echter onder de radar van het publiek en de media. Het onderzoek van de HJF zal er zonder enige twijfel toe leiden dat niet alleen meer musici een oud-Hollands instrument willen gaan bespelen, maar ook dat die ensembles de hoogwaardige vioolbouwtraditie zullen uitdragen tijdens hun concerten in binnen- en buitenland.

Nederlandse vak van vioolbouw immaterieel erfgoed

De Hendrik Jacobs Foundation is voornemens om het vak van vioolbouw in Nederland voor te dragen om te worden opgenomen op de lijst van Kenniscentrum Immaterieel Cultureel Erfgoed. Hiermee zal erkenning worden gegeven aan de oorsprong én het belang van het voortbestaan van de Nederlandse vioolbouwtraditie.

3. Visie, Missie en Doelstelling

Visie

De Nederlandse vioolbouwschool vanaf 1650 hoort thuis op het wereldwijd hoogste platform en verdient erkenning daarvoor.

De Nederlandse vioolbouwschool is een noodzakelijke, waardevolle en inhoudelijke toevoeging aan de kennis van het vioolbouwambacht voor huidige en toekomstige vioolbouwers wereldwijd alsook voor de Nederlandse cultuurgeschiedenis.

Missie

De Hendrik Jacobs Foundation streeft de wereldwijde bekendheid en erkenning na van de schoonheid en de kwaliteit van de Nederlandse strijkinstrumenten en hun vioolbouwers uit de 17e en 18e eeuw.

De Hendrik Jacobs Foundation wil de huidige en de nieuwe generatie vioolbouwers stimuleren zich te verdiepen in de Oud-Hollandse vioolbouwmethoden en hun daarvan opgedane kennis middels hun ambacht in de praktijk te brengen.

De Hendrik Jacobs Foundation wil een nieuwe impuls geven aan de diversiteit binnen het vakgebied van vioolbouw door de Oud-Hollandse vioolbouw traditie een nieuw leven in te blazen.

Doelstellingen

De Hendrik Jacobs Foundation heeft als primaire doelstelling de reputatie van de vroege Nederlandse vioolbouwers en hun instrumenten weer in ere te herstellen en het nationale & internationale belang ervan te onderstrepen door middel van veel publiciteit met als belangrijkste oplevering het publiceren van een Engelstalig boek met als titel "The Dutch Violin" en dat te verspreiden onder de vioolbouwers, veilinghuizen, musea, handelaren en verzamelaars wereldwijd.

Ook zal er een toegankelijke uitgave uitkomen voor een breed Nederlands publiek zodat ook daar het belang van dit vergeten Nederlands cultureel erfgoed onder de aandacht wordt gebracht.

De tweede doelstelling is de opgedane kennis te delen met vioolbouwscholen in binnen- en buitenland met als doelstelling dat de kennis over de Oud-Hollandse vioolbouwmethode opgenomen wordt in het leerprogramma van deze scholen. In het verlengstuk hiervan wenst de initiatiefnemer en onderzoeksleider Hubert de Launay in de toekomst een eigen vioolbouwschool te stichten waarin het oud-Hollandse ambacht onderwezen gaat worden.

4. Opzet onderzoek

Algemeen

Het onderzoek zal drie jaar gaan duren. In het eerste jaar zal het onderzoeksteam met name instrumenten onderzoeken die zich in Nederland bevinden. Deze instrumenten bevinden zich in de collecties van het Kunstmuseum Den Haag, Het Rijksmuseum en het Nationaal Muziekinstrumenten Fonds. Daarnaast worden ook oude Nederlandse instrumenten onderzocht die in het bezit zijn van musici en particuliere verzamelaars. Tevens gaat in dit jaar het archief- en literatuuronderzoek van start in de stadsarchieven van Amsterdam, Den Haag en Leiden.

De daaropvolgende twee jaren richt het onderzoeksteam zich op de instrumenten die zich bevinden in het buitenland. Van de 22 internationale collecties die er tot nu toe bekend zijn, hebben er 17 bevestigd dat er oude Nederlandse instrumenten in hun collectie aanwezig zijn.

Vandaag de dag zijn er dan ook nog een groot aantal Nederlandse instrumenten te vinden, deze zijn verspreid over de hele wereld; van Stockholm tot Lissabon en van Washington tot Taipei. Op de lijst van de Hendrik Jacobs Foundation, die we bijhouden in aanloop van de bouw van onze database, zijn er op het moment van schrijven 386 Nederlandse instrumenten genoteerd die gebouwd zijn voor 1850. Dit zijn voornamelijk instrumenten in handen van musici. In Nederland behoren er 46 tot de collectie van het Nationaal Muziekinstrumenten Fonds. In musea wereldwijd worden er 37 exemplaren geconserveerd, wat neerkomt op 9,5 procent van de tot nu toe genoteerde instrumenten. Hierbij moet gezegd worden dat de komende jaren dit percentage nog vele malen lager zal uitvallen aangezien de meeste kennis nog mist wat betreft instrumenten die zich in het buitenland bevinden, in handen van musici. Naar schatting zullen er nog zeker zo'n 300 exemplaren zijn waarvan de Hendrik Jacobs Foundation niet van op de hoogte is. Dit onderstreept ook het belang om het onderzoek wereldwijd uit te breiden. Vele vioolbouwers, handelaren en veilinghuizen over de hele wereld helpen mee om instrumenten aan ons kenbaar te maken. Dit laat ook het draagvlak zien omtrent Nederlandse instrumenten. Het feit dat ze vandaag de dag nog over de hele wereld worden bespeeld bewijst de kwaliteit van deze instrumenten. Naast de rijke klank kwaliteit zijn deze instrumenten ook relatief betaalbaar voor musici in vergelijking met de exemplaren die zijn gebouwd door de 17de & 18de eeuwse Italiaanse tijdgenoten.

Onderzoeksmethoden

In dit onderzoek worden vier onderzoeksmethoden gehanteerd om data te verzamelen en te analyseren. Deze methoden zijn:

1. *Instrumentenonderzoek*

Veel mensen weten niet dat men een instrument kan 'lezen' als een schilderij. Iedere bouwer had zijn eigen manier van werken en geen enkele viool is hetzelfde. Tijdens het onderzoek van een instrument kijken we naar verschillende onderdelen en elementen waaruit een instrument bestaat: het model, de constructie, de klankgaten en decoratieve ornamenten zoals de krul, hoeken en inleg. Dit zijn de belangrijkste onderdelen omdat hierin namelijk het gedeelte van de 'handtekening' van de bouwer te ontdekken en herkennen is. Daarnaast wordt er gekeken naar het hout, de lak, het papieren label maar ook de ronding en het verloop van de welvingen.

2. *Dendrochronologisch onderzoek*

Dendrochronologie is een methode voor houtdatering gebaseerd op het vergelijken van jaarringpatronen. Jaarringen weerspiegelen de jaarlijkse groei van een boom. Hun breedte varieert als gevolg van jaarlijks veranderende weersomstandigheden, met name neerslag en temperatuur. Over een langere periode gezien, resulteert de opeenvolging van smalle en brede jaarringen in een uniek groeipatroon. Dit kan worden gebruikt om de ouderdom van hout nauwkeurig te bepalen.

Het primaire doel van dendrochronologisch onderzoek is het vaststellen van de vroegst mogelijke vervaardigingsdatum van een instrument. Met dit gegeven is het mogelijk om een uitsluitend op stilistische kenmerken gebaseerde expertise te toetsen. De uitkomst van een dendrochronologisch onderzoek kan een toeschrijving aan een bepaalde vioolbouwer wel onderbouwen, maar kan nooit op zichzelf staan als echtheidsbewijs dienen. Daarentegen kan een bouwer definitief worden uitgesloten als maker van een instrument, als zijn sterfdatum vóór de dendrochronologische datering ligt. Zodoende speelt dendrochronologisch onderzoek een belangrijke rol bij het opsporen van onjuiste toeschrijvingen en vervalsingen. Een uitvoerige analyse zal per instrument gegeven worden door deze specialist en mede inhoud geven aan het boek.

3. *Lak analyse*

Nederlandse violen, met name Amsterdamse instrumenten, zijn bedekt met prachtige lakken die schouder aan schouder kunnen staan met de lakken van de grote Italiaanse meesters. Dit is geen toeval aangezien de schilderkunst in Nederland destijds ook op z'n top was en vele ingrediënten van een vioollak vergelijkbaar zijn

met olieverf. Met name de grondering van het hout van instrumenten zou overeen kunnen komen met de behandeling van houtpanelen waarop schilders werkte. Ook de gebruikte pigmenten zijn van ongekend hoge kwaliteit. Amsterdamse violen staan bekend om hun intense lakkleuren die variëren van een gelige amber tot bruinoranje; met name Pieter Rombouts is geroemd om zijn heldere bloedrode lak. We weten alleen niet hoe zij het hout prepareerde voor het lakken en welke ingrediënten en elementen er gebruikt werden in hun vernis.

4. *Stadsarchiefonderzoek*

Het belang van het archiefonderzoek mag niet onderschat worden. De gevonden informatie zal niet alleen voeding geven aan de biografieën maar ook verweven worden door het gehele boek en een zeer belangrijk stuk van de fundering vormen voor ons algehele project. We kunnen vele details vinden in het werk van de bouwers en dat vertelt ons iets over het ambacht en de werkwijze maar dit geeft ons geen inzicht in het leven van deze ambachtslieden. Waar woonden ze? Waren ze bij een gilde aangesloten? Met wie waren ze getrouwd? Hoeveel kinderen hadden ze? Was er een zoon of dochter die meehelp in het bedrijf? Waren er onderlinge conflicten? Ging er iemand failliet? In welke kringen begaven ze zich? In de jaren 80 heeft men uit nieuwsgierigheid een aantal pogingen gedaan in het Amsterdams Stadsarchief en heeft men daarbij enkele zeer waardevolle stukken gevonden. Een daarvan is een grote werkplaatsinventaris en die laat zien dat sommige vioolbouwers samenwerkten en aan elkaar materialen verkochten. Een trouwakte van Willem van der Sijde, een getalenteerde vioolbouwer, liet ons zien dat hij eerst '*varensman*' was, wat verklaarde waarom we zo weinig instrumenten van zijn hand kennen. Zo zijn we ook te weten gekomen dat de beroemde vioolbouwer Pieter Rombouts door zijn huwelijk in goede kringen terechtkwam; zijn vrouw behoorde tot de rijkste vijf procent van Nederland. Dit zijn slechts enkele kleine details die ooit gevonden zijn en ons direct al een ander beeld geven van het leven van deze vioolbouwers.

Database c.q. Online Platform

De bevindingen en de onderzoeksgegevens van de instrumenten en het stadsarchiefonderzoek worden vastgelegd in een speciaal voor dit onderzoek ontworpen database. De bouwer van deze database is Steven Heybroek van To The Point Software. Hij heeft in zijn rol als database ontwikkelaar voor het Nationaal Muziekinstrumenten Fonds veel ervaring met het vastleggen en voor meerdere doelen beschikbaar maken van gegevens, foto's en documenten rond de muziekinstrumenten en hun bouwers. Er komen twee databases, namelijk van de Bouwers en van de Muziekinstrumenten. Deze twee databases zijn onderling met elkaar verbonden waardoor data analyses gedaan kan worden door gegevens te vergelijken, overeenkomsten en verschillen in kaart te brengen.

Walburg Pers, die de boeken zal gaan uitgeven, krijgt ook vanuit deze database de gegevens aangeleverd die via deze weg drukklaar gemaakt kunnen worden voor de boeken. Op basis van deze database wordt een Online Platform ontwikkeld dat toegankelijk wordt voor iedereen. Naast tekst en biografieën over de bouwers en hun instrumenten zullen er van alle topstukken 3D scans (doormiddel van Photogrammetry) dan wel 360 graden fotografie beschikbaar zijn zodat deze topstukken in detail bestudeert kunnen worden. Welke van de twee technieken zich hiervoor het beste leent zal na enkele test snel duidelijk worden. Nieuwe ontdekkingen worden toegevoegd wanneer nodig, zodoende zal de informatie rond de vroege Nederlandse vioolbouw altijd up-to-date blijven.

Hendrik Jacobs viool uit 1703

5. Onderzoeksteam en adviseurs

Onderzoeksteam

Het instrumentenonderzoek zal uitgevoerd worden door de initiatiefnemer en onderzoeksleider van dit project de vioolbouwer en restaurateur **Hubert de Launay**.

Achtergrondinformatie Hubert de Launay: Na zijn studie in Amsterdam op het HMC, incl. een stage van een jaar bij contrabas bouwer Harry Jansen, verhuisde hij naar Engeland om te studeren aan het West Dean College, een school die internationaal bekend staat om zijn opleidingen in restauratie, conservatie en ambachten. Tijdens zijn studie kwam Hubert voor het eerst in aanraking met 17de eeuwse Nederlandse instrumenten en is in zijn eigen tijd zich gaan verdiepen in deze bouwers. In 2010 rondde hij de opleiding op West Dean cum laude af en ging, na een stage bij J&A Beare, eind 2011 aan het werk bij John Dilworth en Michael Byrd. Twee zwaargewichten op het gebied van restauratie en expertise dankzij hun jarenlange ervaring in het atelier van J&A Beare, destijds het meest gerenommeerde restauratie atelier van de wereld. Met name John Dilworth, een veelgevraagd vioolbouwexpert, spoorde Hubert aan om zijn hobbymatige onderzoek naar de Nederlandse school uit te breiden en zijn eerste bevinden te publiceren in een internationaal blad. Het succes daarvan deed Hubert besluiten om het onderzoek onderdeel te maken van zijn werk. Eind 2014 kreeg Hubert een baan aangeboden bij Andreas Post Vioolbouw, het grootste restauratie atelier van de Benelux en met een specialisatie op vroege Nederlandse vioolbouw. Gelijktijdig is Hubert begonnen met het bestuderen van de muziekinstrumenten collectie van het Kunstmuseum Den Haag (destijds Gemeentemuseum) door iedere maandag in het depot instrumenten te analyseren en documenteren. Het onderzoek bleef uitbreiden waardoor Hubert besloot in 2019 zijn eigen atelier op te richten en zo nog meer tijd vrij te kunnen maken voor zijn studie naar de Nederlandse school. Deze studie heeft er voor gezorgd dat hij enkele artikelen heeft geschreven voor The Strad (zie artikel in de

bijlagen) en uitgenodigd werd om lezingen te geven in o.a. Amsterdam, Berlijn en Oxford. Het plan om de Nederlandse school weer terug op de kaart te zetten heeft hem doen besluiten de Hendrik Jacobs Foundation op de richten en samen met het bestuur de vroege Nederlandse vioolbouw het podium te geven dat het verdiend. www.hubertdelaunay.com.

Het dendrochronologische onderzoek is in handen van de specialist op dit gebied **Roberto Furnari**.

Achtergrondinformatie Roberto Furnari: Roberto is vioolbouwer en restaurator gevestigd in Den Haag en is gespecialiseerd in dendrochronologische analyse van snaarinstrumenten. Hij studeerde vioolbouw en restauratie bij Nadia Mantovani en Luca Primon aan de Civica scuola di Liuteria in Milaan. Hij werkte van 1997 tot en met 2010 in de werkplaats van Willem Bouman in Den Haag. Hij deed hierdoor waardevolle ervaring op met betrekking tot onderhoud, restauratie en klankverbetering van strijkinstrumenten. De dagelijkse omgang met violen van beroemde meesters riep bij hem al vroeg vragen op over het bepalen van ouderdom en afkomst van strijkinstrumenten op basis van stilistische kenmerken. Hoewel hiermee in vele gevallen betrouwbare inzichten mogelijk zijn, brengt de subjectiviteit van deze methode in de praktijk altijd de mogelijkheid van een verkeerde beoordeling met zich mee. Zijn bedenkingen bij de traditionele expertise vormden de aanleiding om een wetenschappelijke aanpak bij de bepaling van echtheid van strijkinstrumenten te overwegen. Een methode voor het bepalen van de ouderdom van hout leek het meest veelbelovend, om tenminste een deel van zijn twijfels weg te nemen.

Gedreven door zijn wens om over een objectieve methode bij het bepalen van de ouderdom van strijkinstrumenten te beschikken, begon hij in 2005 met dendrochronologisch onderzoek. Eerste pogingen om klankborden te dateren met behulp van openbaar toegankelijk referentiemateriaal leverden alleen incidenteel resultaten op. Uiteindelijk bleek het opstellen van een op klankhout gespecialiseerde database met gegevens van reeds gedateerde instrumenten de sleutel te zijn tot succesvol dendrochronologisch onderzoek

van strijkinstrumenten. Zijn dagelijks werk als vioolbouwer vergemakkelijkte het verzamelen van de benodigde gegevens en stelde hem in staat om een omvangrijke database samen te stellen. De inmiddels meer dan 3000 verzamelde meetreeksen vormen een solide basis bij het dateren van instrumenten van uiteenlopende herkomst. Hoewel vele op traditionele expertise gebaseerde toeschrijvingen standhouden tegen een dendrochronologische toets, heeft zijn onderzoek ook aangetoond dat zijn oorspronkelijke twijfels over stilistische expertise niet helemaal ongegrond waren. Het aantal onjuiste toeschrijvingen dat gedurende de afgelopen meer dan vijftien jaar naar voren is gekomen, is inderdaad niet te verwaarlozen.

Andere onderzoekers lijken tot dezelfde conclusie te komen. Het is daarom niet verassend dat vooraanstaande veilinghuizen en vioolhandelaren in toenemende mate dendrochronologische rapporten in opdracht laten maken als aanvullende waarborg bij de verkoop van waardevolle instrumenten. Maar ook particulieren willen steeds vaker meer zekerheid over hun instrument hebben. www.robertofurnari.com

Het stadsarchiefonderzoek wordt ter hand genomen door Maarten Hell en Wim de Bell. Maarten zal zich focussen op het Amsterdams Stadsarchief en Wim neemt het Haags Gemeentearchief voor z'n rekening.

Achtergrond informatie Maarten Hell: Maarten is historicus, tekstschrijver en (eind)redacteur, met name op het gebied van geschiedenis, biografie en media. Na zijn afstuderen aan de UvA (Nieuwe Geschiedenis, 1996) werkte hij als zelfstandig journalist en onderzoeker. Tussen 2003 en 2006 was hij in dienst als wetenschappelijk medewerker bij het Huygens ING (project Staten-Generaal). Daarna (2009-2011) deed hij in opdracht van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed onderzoek naar scheepsrampen in het Waddengebied, resulterend in de database Wrecks in Documents, en binnen het EU-project SHIPWHER maakte hij (2012-2013) een database met bronverwijzingen naar schipbreuken in de Finse Golf (1650-1900). In 2011 publiceerde hij samen met Emma Los de 'tijdsreisgids' *Amsterdam voor vijf duiten per dag* en sinds 2015 is hij redacteur van het Vrouwenlexicon van Nederland. In 2017 promoveerde hij op *De Amsterdamse herberg (1450-1800)*. De handelseditie hiervan is verschenen bij Vantilt en bekroond met de *Joop Witteveenprijs 2019*.

Achtergrond informatie Wim de Bell: Wim heeft dertig jaar ervaring als historicus, onderzoeker en museummaker – de laatste 14 jaar zelfstandig. Hij was conservator bij het Rijksmuseum (Afdeling Nederlandse Geschiedenis) en het Amsterdams Historisch Museum en nauw betrokken bij inhoudelijk beleid. Bij het Anne Frank Huis was hij als museaal adviseur het cement tussen museum en vormgeving.

Vaste adviseurs instrumentonderzoek

Op het gebied van de instrumentenonderzoek zullen de vioolbouwers/restaurateurs Gudrun Kremeier en Shem Mackey de vaste meedenkers van de onderzoeksleider zijn. Hubert de Launay zal met hen met regelmaat overleg plegen en advies inwinnen over de bevindingen en de ontwikkeling van het onderzoek.

Gudrun Kremeier

Gudrun Kremeier volgde haar opleiding aan de vioolbouwschool in Mittenwald en kwam vervolgens in dienst bij Vincent Loerakker en de firma Max Möller. Sinds 1995 is ze werkzaam bij Andreas Post Amsterdam. In 2001 behaalde ze haar 'Meisterprüfung'. Kremeier wordt regelmatig gevraagd als gastdocent voor restauratie workshops in Engeland aan het West Dean College, East Sussex. Jaarlijks neemt ze deel aan nieuwbouw workshops in Oberlin, Ohio. De wisselwerking tussen nieuwbouw en de restauratie van oude instrumenten vormt de kern van haar werk. Uit het herstellen van historisch waardevolle objecten -waardoor uniek geluid weer kan klinken- en de bouw van nieuwe instrumenten, put zij wederzijds inspiratie. www.kremeierviolins.nl.

Shem Mackey

Shem Mackey is de Musical instruments Master Craftsman Tutor op het West Dean College. Hij is een van de oprichters van de BVMA (British Violin Making Association). Hij was jarenlang lid van de BVMA-directie en o.a. medeorganisator van de 400 jaar Engelse vioolbouw tentoonstelling in de Royal Academy of Music in 1998 en de BVMA internationale viool- en strijkstokbouwwedstrijd in 2004. Hij was voorzitter van de commissie die het boek 'The Scottish Violin 1750-1950' heeft uitgegeven en organiseerde de tentoonstelling over de Schotse viool in de St. Cecilia's hall tijdens het Edinburgh festival in 2006. Hij is de oprichter van de BVMA Maker's Day en was jarenlang medeorganisator van de jaarlijkse Dartington Violin-conference. Hij trad op als expert op BBC Radio 4 en Radio 3 en schrijft regelmatig voor vakbladen, waaronder The Strad, Early Music Today en de Journal Of The Viola Da Gamba Society. Hij doceerde op internationale conferenties, zowel in het Verenigd Koninkrijk als elders in Europa. Hij is een QEST-bursaal en een Churchill-fellow. In 2016 ontving hij de Fattorini-prijs voor uitmuntendheid in Brits vakmanschap. www.westdean.org.uk

Vaste adviseur archiefonderzoek

Merel Geerlings

Merel Geerlings is werkzaam als archivaris metadata bij het Stadsarchief Amsterdam. Zij behaalde in 2021 haar archiefdiploma aan de

Hoge School voor Archief en heeft ervaring in het ontsluiten van particuliere archieven en weet daardoor goed hoe er gezocht moet worden naar archiefstukken bij verschillende archiefinstellingen. Merel sluit bij dit project aan als adviseur archieven en biedt de onderzoeker daarmee de mogelijkheid om vragen te stellen over de werkwijze van het archiefonderzoek en over de inhoud van het gevonden materiaal want Merel is ook getraind in het lezen van oude (16-19e eeuwse) handschriften.

Raad van Advies

Om ons beleid tot uitvoering te kunnen brengen hebben we, aanvullend op de interne ervaring en kennis, nog meer expertise inzetbaar weten te maken door meerdere internationaal gerenommeerde experts bij het onderzoek te betrekken. Deze zullen periodiek geraadpleegd worden over de voortgang van het onderzoek. Zo is er onder andere een Raad van Advies in het leven geroepen alwaar de volgende deskundigen zitting hebben genomen.

John Dilworth

“The working life of (Hendrik) Jacobs and his pupil Pieter Rombouts, was possibly the greatest outside Italy”. Een quote van John Dilworth uit het vakblad the Strad.

De in Twickenham gevestigde vioolbouwer/restaurateur John Dilworth maakt en restaureert al bijna 40 jaar snaarinstrumenten. Zijn onafhankelijke carrière is een mix van nieuwbouw, restaureren, schrijven en onderzoek. Zijn nieuwe instrumenten worden gebruikt door professionele spelers, zowel in het Verenigd Koninkrijk als in het buitenland, en hij heeft grote restauraties uitgevoerd voor verzamelaars en instellingen over de hele wereld. Als consultant werkt hij voor de eminente London Dealer Peter Biddulph, en Sotheby's, Christie's, Amati.com en Brompton's veilinghuizen en deed hij onder andere onderzoek in samenwerking met de National Gallery London. <https://johndilworthviolins.co.uk>

Kees Koelmans

Hoofd Strijkers van het Conservatorium van Amsterdam. Hij was een van de oprichters van het barokorkest van de Nederlandse Bachvereniging. Hij speelde lange tijd bij Camerata de Madrid en werkte samen met de meest prominente Europese oude-muziekensembles. Sinds 1985 is hij lid van Frans Brüggen's Orkest van de Achttiende Eeuw, waarmee hij veelvuldig optreedt in binnen- en buitenland. www.conservatoriumamsterdam.nl

Andreas Post

Andreas Post volgde van 1975 tot 1978 de vioolbouwopleiding in het Duitse Mittenwald. In 1982 legde hij de meesterproef af in Mittenwald en München. Tussen 1978 en 1984 deed hij ervaring op in Duitsland, in Amsterdam bij Max Möller, en diverse steden in de Verenigde Staten. Eind 1984 vestigde Post zich als zelfstandig vioolbouwer in Amsterdam. In 2008 verhuisde hij met zijn bedrijf naar het voormalig atelier Max Möller & Zn. Post is gespecialiseerd in restauratie, taxatie (van strijkinstrumenten en –stokken), expertise, klankregulering en –optimalisering. De zaak Max Möller en Zoon was bijna een eeuw lang het belangrijkste vioolbouw bedrijf van Nederland. www.andreaspst.nl

Maarten Prak

Prof. dr. Maarten Prak is hoogleraar Economische en Sociale Geschiedenis aan de Universiteit Utrecht en een wandelende encyclopedie op het gebied van de Gouden Eeuw. Met een focus op middeleeuwen en vroegmoderne tijd: Zijn onderzoek concentreert zich op de lotgevallen van de bewoners van Europese - en vooral Nederlandse - steden in de middeleeuwen en vroegmoderne tijd. Onderwerpen die zijn speciale aandacht hebben zijn: burgerschap, instituties, culturele industrie, gilden en menselijk kapitaal.

Maarten was in het verleden voorzitter van de Werkgroep Zeventiende Eeuw, gastconservator bij het Rijksmuseum in Amsterdam en als wetenschappelijk adviseur betrokken bij televisieseries De Gouden Eeuw (2012) en 80 Jaar Oorlog (2018) en gaf een collegereeks over de 17e eeuw bij de Universiteit van Nederland.

Paolo Di Stefano

Prof dr. Giovanni Paolo Di Stefano is Conservator Muziekinstrumenten van het Rijksmuseum Amsterdam. Hij studeerde musicologie aan de universiteiten van Palermo en Rome "La Sapienza", waar hij promoveerde op een proefschrift over de geschiedenis van de Tangentenflügel en achttiende-eeuwse piano's. Van 2008 tot 2012 was hij een postdoctoraal onderzoeker aan de Universiteit van Palermo waar hij onderzoek deed naar Zuid-Italiaanse snaarinstrumentmakers. In 2014 ontving hij de Italiaanse National Scientific Habilitation tot Associate Professor of Musicology and History of Music. Hij presenteert regelmatig papers op internationale conferenties en werkt samen als adviseur met musea in Europa. www.rijksmuseum.nl

Serge Stam

Vioolbouwer/restaurateur Serge Stam is op het terrein van de vroege 17^e en 18^e eeuwse Hollandse vioolbouw een van de belangrijkste kenners ter wereld. In zijn adviseursfunctie bij het Nationaal Muziekinstrumenten Fonds komt deze kennis en ervaring regelmatig aan bod. Hij is mederedacteur van het naslagwerk *Taxe der Streichinstrumente* en was jurylid bij verschillende grote internationale vioolbouwconcoursen. Serge Stam is lid van de Entente Internationale des Maitres Luthiers et Archetiers d'Art (van 1993 tot 1995 president) en lid van de Nederlandse Groep van Viool- en Strijkstokkenmakers. www.stam-vioolbouw.nl

Samenwerkingsverbanden

Meerdere (culturele) organisaties hebben het belang van dit onderzoek onderstreept en derhalve toegezegd hun kennis en medewerking te verlenen aan dit grootschalig onderzoek. Deze instellingen zijn: het Nationaal Muziekinstrumenten Fonds, Kunstmuseum Den Haag en het Rijksmuseum Amsterdam. Maar ook (internationale) partners uit het vakgebied zoals The British Violin Makers Association, Tarisio Auctions, Ingles and Hayday, de Nederlandse groep van Viool- en Strijkstokkenmakers en het vakblad the Strad.

6. Inhoud en uitgave *The Dutch Violin*

Boek 1 *The Dutch Violin*

De resultaten van het onderzoek worden vastgelegd in *The Dutch Violin*, een Engelstalig boek voor vakgenoten wereldwijd. Omdat er nauwelijks onderzoek is verricht sinds 1931 naar de Nederlandse vioolbouw uit de 17^e en 18^e eeuw kijken vioolbouwers, restaurateurs en dealers in Nederland en in het buitenland enorm uit naar dit boek. Deze nieuwe kennis, die middels het onderzoek verzameld wordt, is namelijk van essentieel belang voor hun beroepsuitoefening.

Door te beginnen met de geschiedenis van Nederland/Amsterdam/Den Haag in de 17^e en 18^e eeuw, walvisvaart, boekdrukkunst en houthandel, zal er in de eerste hoofdstukken van het boek een basis gelegd worden die duidelijk maakt in wat voor maatschappij en kringen de vioolbouwers zich begaven. Een tijdslijn en kaart zullen zorgen voor overzicht. Daarna komen de biografieën van de vioolbouwers aan bod met daaropvolgend 50 tot 70 instrumenten, die paginagroot afgebeeld worden en zo een representatie geven van de Nederlandse school. Ook zullen er analyses uitgelicht worden over de constructie, lak en hout.

Boek 2 (voor een breed publiek)

Naast deze Engelse uitgave zal er een tweede, meer toegankelijke uitgave komen in het Nederlands met de werktitel *Nederlandse vioolbouw uit de zeventiende en achttiende eeuw*. Deze zal een grotere oplage hebben en gericht zijn op een breed Nederlands publiek, zodat we ook daar het belang van dit Nederlands cultureel erfgoed onder de aandacht kunnen brengen. Dit boek zal meer verhalend van aard zijn en uitgebreid ingaan op het tijdsbeeld waarin de vioolbouwers leefden. Vanuit hun leefwereld wordt de geschiedenis in de 17 en 18 e eeuw opnieuw belicht en herbeleefd. Een paar hoogtepunten uit het vakboek worden overgenomen met betrekking tot de belangrijkste 5 á 6 vioolbouwers. Naast een korte paragraaf geschiedenis over Nederland in de 17e en 18e eeuw zullen er bondige biografieën en een zeer korte analyse gegeven worden over onder andere de lak en enkele details zoals de typisch Nederlandse walvisbaleinen rand decoratie van violen. We willen graag het echte verhaal vertellen en hun unieke werk tonen zonder de clichés en vele vermisverstanden die de vioolbouw al decennia omhullen. Door dit weg te nemen hopen we de vioolbouwer en z'n instrumenten niet meer als iets ontastbaars en mythisch te zien maar ze juist weer te geven als alledaags ambachtsman.

Publicatie

Beide boekwerken zullen worden uitgegeven in samenwerking met Walburg Pers/Amsterdam University Press. De intentieverklaring om met de HJF de boeken uit te geven en te distribueren kunt u vinden in de bijlagen.

7. Planning

Na de officiële start in 2023 zal er drie jaar vrijgemaakt worden voor het onderzoek en tegelijkertijd de financiering van de publicatie van de boeken ter hand genomen worden. Na dit onderzoek zal in het vierde jaar het boek geschreven worden. In dat jaar zal ook de fotografie van de geselecteerde instrumenten plaatsvinden en in samenwerking met de uitgeverij aan de lay-out en het daadwerkelijk publiceren gewerkt worden.

In de laatste fase van de publicaties van de boeken zullen er via de kanalen van verschillende internationale verenigingen in Frankrijk, Engeland, Duitsland en Amerika advertenties geplaatst worden. Ook zijn er verschillende internationale veilinghuizen die bereid zijn hun netwerk beschikbaar te stellen. Verder zal er geadverteerd worden in de bekende vakbladen zoals The Strad-, BVMA-, VSA- en Strings Magazine.

Plannen op langer termijn

Naast het onderzoek en de publicaties heeft de HJF de wens om de volgende activiteiten te organiseren rondom de presentatie van beide boekwerken met als doelstelling dit vergeten cultureel erfgoed breed onder de aandacht te brengen bij de experts in het veld en het Nederlandse publiek.

Er wordt gedacht aan:

1. Een tentoonstelling over de vroege Nederlandse vioolbouw vergezeld met schilderijen uit die tijd. De laatste tentoonstelling vond plaats in 1946.
2. Een concertserie in combinatie met lezingen. Wij proberen daarbij ook aan te haken bij de klassieke muziekfestivals.
3. Symposium voor vioolbouwers uit Nederland en het buitenland, collectioneurs, directies van veilinghuizen en andere geïnteresseerden.
4. Educatief programma voor het basis- en voortgezet onderwijs, waarbij het verhaal van de Gouden Eeuw opnieuw verteld wordt vanuit de leefwereld van de vioolbouwers.
5. Educatief programma voor jonge musici op de conservatoria. Vanwege het feit dat de musici niet op de hoogte zijn van de geschiedenis van de vioolbouw in Nederland. Daarnaast ook niet bekend zijn met de technische aspecten van het instrument dat zij beoefenen.
6. Een documentaire over het onderzoeksproces en Nederlandse vioolbouw school.

In de toekomst

Na de realisatie van dit project wenst de initiatiefnemer en onderzoeksleider Hubert de Launay in de toekomst een eigen vioolbouwschool te stichten waarin het oud-Hollandse ambacht onderwezen gaat worden.

8. Bestedingsbeleid

Bestedingsbeleid

De stichting besteedt de verkregen inkomsten conform de doelstelling aan de volgende projecten:

- Op korte termijn aan de onderzoekers voor de komende drie jaar: 2023-2025
- Op middellange termijn voor de publicatie van de boekwerken: 2026
- Op lange termijn inzake de programmering van de concerten, tentoonstelling, lezingen en publiciteit etc.

Beloningsbeleid/vacatievergoeding

De bestuursleden ontvangen conform de bepalingen in artikel 5 van de statuten in die hoedanigheid verrichte werkzaamheden geen andere beloning dan een vergoeding voor de gemaakte onkosten.

Beschikken over het vermogen van de stichting

Op grond van artikel 10 van de statuten van de stichting (bepaling omtrent de besluitvorming door het bestuur) en haar feitelijke werkzaamheid heeft geen enkele (rechts) persoon doorslaggevende zeggenschap binnen de stichting. Aldus kan geen enkele (rechts) persoon beschikken over het vermogen.

Bestemming liquidatiesaldo

Zoals blijkt uit artikel 14 van de statuten zal een batig liquidatiesaldo na opheffing van de stichting, in zijn geheel moeten worden besteed ten behoeve van een andere algemeen nut beogende instelling met een soortgelijke doelstelling.

9. Financieel beheer

De stichting streeft ernaar om de beheerskosten niet meer te laten bedragen dan 15 % van de inkomsten.

10. Financiële administratieve organisatie

De stichting heeft een eigen bankrekening waar alle binnenkomende en uitgaande bedragen op zullen worden geboekt. De daaraan gekoppelde financiële administratie zal in de eerste fase in eigen beheer worden verricht en resulteren in een jaarlijkse balans en resultaten

rekening. De cijfers worden regelmatig, doch minstens eenmaal per jaar gecontroleerd door een externe accountant.

11. Publicatieplicht

De stichting voldoet aan haar publicatieplicht door middel van de website www.hendrikjacobs.nl waarop de volgende gegevens gepubliceerd worden: de naam van de instelling; het RSIN; contactgegevens; een duidelijke omschrijving van de doelstelling; de hoofdlijnen van het beleidsplan; de functies en namen van de bestuurders; het beloningsbeleid; een verslag van de uitgeoefende activiteiten; een financiële verantwoording.

Hendrik Jacobs cello krul uit 1695

12. Organisatie

Onderzoeksteam

Hubert de Launay	: Onderzoeksleider/onderzoek instrumenten
Roberto Furnari	: Onderzoek dendrochronologie
I.s.m Rijkserfgoed Laboratorium A'dam	: Onderzoek lak
Maarten Hell & Wim de Bell	: Onderzoek archief

Adviseurs

Gudrun Kremeier	: Adviseur instrumentenonderzoek
Shem Mackey	: Adviseur instrumentenonderzoek
Merel Geerlings	: Adviseur archiefonderzoek
Henk Atze Dijkstra	: Adviseur erfgoed

Raad van Advies

John Dilworth	: Vioolbouw expert
Kees Koelmans	: Hoofd Strijkers Conservatorium Amsterdam
Prof Dr. Maarten Prak	: Hoogleraar Universiteit Utrecht
Andreas Post	: Vioolbouw expert
Prof Dr. Giovanni Paolo Di Stefano	: Curator muziekinstrumenten Rijksmuseum
Serge Stam	: Vioolbouw expert

13. Algemene gegevens en bestuur

Algemene gegevens

Statutaire naam	: Hendrik Jacobs Stichting
Organisatietype	: Stichting
Opgericht	: 20-08-2020
KvK nummer	: 80112935
RSIN	: 861558649
Bezoekadres	: Concordiastraat 68 (nr.230), 3551 EM Utrecht
Telefoonnummer	: 06-38252393
Website	: www.hendrikjacobs.nl
E-mail	: info@hendrikjacobs.nl

Bestuur

Naam	: Poelmann – Wolfs, Veronica Margaretha Maria
Titel	: Voorzitter
Bevoegdheid	: Gezamenlijk bevoegd (met andere bestuursleden, zie statuten)
Naam	: Van Schaik, Robert Paul Gunther
Titel	: Secretaris, penningmeester
Bevoegdheid	: Gezamenlijk bevoegd (met andere bestuursleden, zie statuten)
Naam	: Schutte, Frits Jan
Titel	: Bestuurslid
Bevoegdheid	: Gezamenlijk bevoegd (met andere bestuursleden, zie statuten)

UNRAVELLING THE ENIGMA

While researchers have been exploring the Italian and German violin making schools for decades, Dutch lutherie has received relatively little attention – despite cities such as Amsterdam enjoying huge success in their time. **Hubert de Launay** examines some of the key makers of the city's 'golden age' and their work

In the past, words such as 'mystery' and 'secrets' were commonly used when dealing with the history of violin making in Cremona. Now, after decades of high-quality research and investigation into the makers and their work, we can profess to have a good understanding of the evolution of stringed instruments in that city – as well as in Germany, Spain, Britain and many other territories. There is, however, one sizeable making school that still retains its secrets and mysteries: Amsterdam in the Netherlands. Considered to be the trading capital of northern Europe in the 17th century, the city had a strong lutherie tradition, despite its location – almost 700 miles from Cremona.

Amsterdam's history as a cultural hub effectively began around the end of the 16th century. From that time until the 1670s, waves of immigrants flooded into the metropolis from countries such as Belgium, Portugal, Spain and later, France. Within just 80 years Amsterdam's population grew sevenfold, to more than 200,000, and its status as a trading capital grew with it. Farmers, seafarers and craftsmen found a new home in the 'free city', while investments by wealthy, cultured immigrants who observed the increasing prosperity meant that Amsterdam itself also expanded. The city was run neither by royals nor by the church (as was usual in other cities), but instead by merchants. The Dutch East India Company, founded in 1602 with its headquarters in Amsterdam, provided so much wealth for the Netherlands that by the middle of the 17th century half of all the trade in the so-called 'Republic of the United Netherlands' passed through this liberal metropolis. All this created the perfect environment for science, art and craftsmanship to flourish: a unique melting pot, many elements of which are still found in the city today.

Music was to be found everywhere, particularly in homes and taverns; rich or poor, professional or amateur, all were avid consumers of music. Itinerant musicians found work there, some of them employed by the city to add to its prosperous image. And with the music culture came the instrument makers. >

PHOTO 1 How bare whalebone shows up under UV light

PHOTO 2 Corner details of a Jacobs violin made from Brazilian rosewood with negative inlay

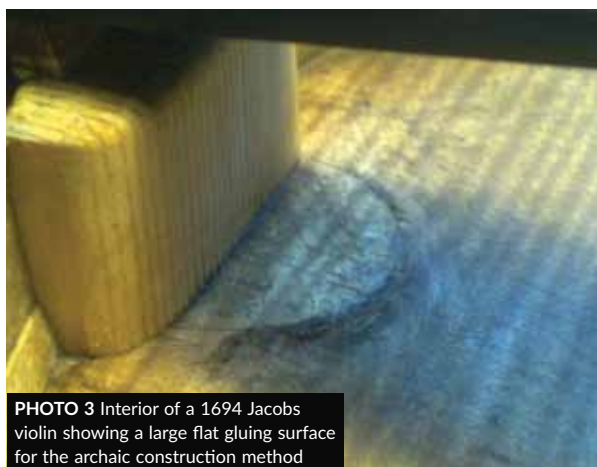

PHOTO 3 Interior of a 1694 Jacobs violin showing a large flat gluing surface for the archaic construction method

Through the centuries, Amsterdam housed many makers of lutes, citterns, violas da gamba and violins within its walls. In paintings of the era, viols and virginals can be seen being played in aristocratic scenes, whereas the violin was more often depicted in the hands of drunken musicians, or in brothels. These violins were still in their archaic form, and likely made by the musicians themselves. As the violin's popularity increased, professional makers started to create violins alongside other instruments. Before 1600, most were calling themselves *luytjenmaker* (lute maker), followed by *cythermaker* (cittern maker). But from around 1650, more and more started to register their profession as *fiolmaker* (violin maker).

Violin makers in the Low Countries were most likely the first to adopt the style of the Amati family outside Italy. The city's trading links with Venice, which had a rich musical culture, may have played a part in this development; also, many Italian musicians came to Amsterdam to have their music printed and published. Instruments were imported from Italy, England and Germany. We know for certain that Italian violins had arrived in Amsterdam by 1660, because a notarial deed from that year records the insurance for a number of Italian violins. In addition, we have an auction advertisement from 1671 that announces the sale of Cremonese violins, along with a good deal of Italian music. The next stage was for Amsterdam violin makers to start making copies of the Italian models, to satisfy the demand and possibly also to keep the trade in their own hands.

Although the Dutch have their own distinct style of making, when looking at an early Dutch violin one can tell that they studied the Italian schools closely, in particular the models of the Amati family (Nicolò Amati finished the famous 'Alard' violin in 1649). Some Dutch instruments from the era exhibit features of Rogeri instruments as well. As the preferred model changed from Amati to Stainer, so the style of the Amsterdam makers changed too.

One attribute common to many of the early Dutch makers' instruments is the use of whalebone purfling. Luthiers such as Gragnani, Mausiel and Dall'Aglia all used whalebone as purfling later on, but the Amsterdam makers were most likely the first to use it. A simple explanation can be found in the fact that the Netherlands had one of the biggest whale hunting industries at the time. Whalebone was a common product that was used in corsets, umbrellas, tobacco boxes and furniture decoration. As a purfling material it can sometimes be hard to recognise, but it always reveals itself under UV light. When covered by varnish it shows up as a normal black line, but in areas where there is wear in the varnish (such as under the chin, or where the hand touches the upper bout), the black whalebone will show up as a bright white (photo 1).

LUTHIERS

One of the first Amsterdam luthiers to refer to himself as a 'violin maker' was **Hendrik Jacobs** (c.1629–1704). His profession is recorded as such in his marriage certificate of 20 August 1654. He remains the most well-known and celebrated maker in the history of Dutch lutherie: the so-called 'golden period' started with him and lasted nearly 80 years until the death of his stepson, **Pieter Rombouts** (1667–1728). Jacobs was among the first to make instruments in the Italian manner.

Over the years Jacobs started to put more Stainer-like details into his Amati models, such as fuller arching, shorter corners and thicker purfling; Rombouts took these features even further after

Jacobs's death. Throughout his career Jacobs was never afraid to try something new; this is evident in those violins where he made the back and ribs out of Brazilian rosewood with a negative (white–black–white) inlay (**photo 2**) and a walnut neck and scroll.

Jacobs seemed to have used the archaic neck construction or 'slipper heel' for most of his career. The interior of a violin from 1694 still shows the flat extended gluing surface on the back (**photo 3**). A unique construction feature, which I have so far found only on his c.1690 instruments, is the use of linen on the ribs. Although linen had been used by many other makers before him, he only used it on the tight curves of the ribs: on the centre bouts and near the corner-blocks. One other interesting fact about this is that he glued both his linings and corner-blocks on top of the linen (**photo 4**), leaving it 'sandwiched' between the ribs and construction (**photo 5**).

When we discuss Jacobs's work, the names of his relations are often mentioned because it is sometimes difficult to judge which violins or parts were made entirely by him. He was probably assisted by Gijsbert Verbeek, who married his niece in 1669, and most certainly later on, when he remarried in 1676, by his stepson, Pieter Rombouts.

Rombouts is still one of the most highly regarded makers of the Netherlands: one of his violas da gamba sold for \$212,500 in New York in 2009, still the record price paid for a Dutch instrument. After Jacobs's death in 1704 Rombouts continued in his style, but moved further from his stepfather's methods throughout the years of making Stainer-inspired instruments. For instance, his archings became higher and fuller, particularly in his cellos (**photo 6**) and he started to use spruce for his corner-blocks instead of the poplar or willow used by Jacobs. Another change of material is found in the purfling: Jacobs used a softwood type for the white purfling strip early in his career, but after Rombouts began assisting him he switched to maple. Rombouts continued to use maple as well, but his edgework is sharper and his purfling mitre joints run more through the middle of the corner (**photo 7**).

The golden age of Amsterdam was already in its decline by 1700 but it seems that in the last two decades of his career, Rombouts was the city's most productive maker, in terms of both instrument >

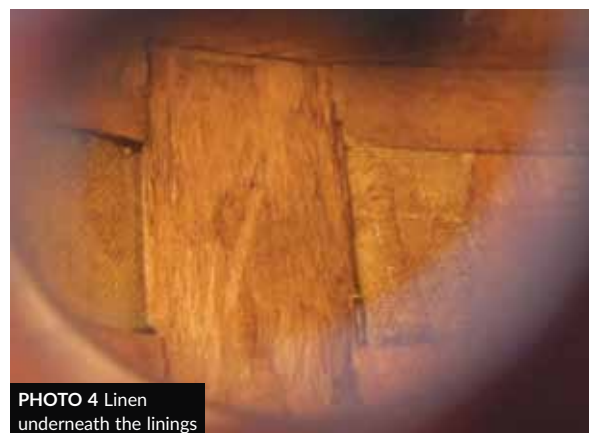

PHOTO 4 Linen underneath the linings

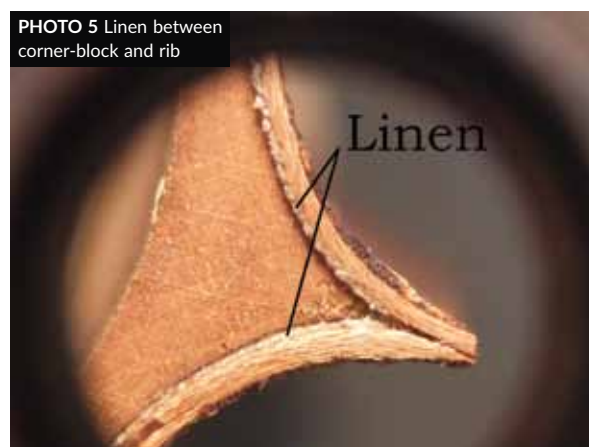

PHOTO 5 Linen between corner-block and rib

PHOTO 6 The arching on this Rombouts cello demonstrates how high and full it can be

VIOLINS WERE OFTEN DEPICTED IN THE HANDS OF DRUNKEN MUSICIANS, OR IN BROTHELS

PHOTO 7 Corner details of the 'Jacobs family' instruments. Left–right: Gijsbert Verbeek; Hendrik Jacobs; Pieter Rombouts

numbers and variety: after Jacobs's death he made viols, cellos, violas, violins and pochettes. It could be that after 1704 he was simply one of the few violin makers left in Amsterdam; the workshop founded by his closest competitor, Jan Boumeester (1629–81), closed down in that year and its inventory was sold off to an assistant, Jan Vos, who carried on making instruments on a smaller scale.

Rombouts married Magdalena Kruijskerck on 1 November 1707, a union that brought him into wealthier circles. The couple received a dowry of 2,250 guilders and a trousseau of 500 Carolus guilders. To put this into context: in 1711 Rombouts bought a house with his father-in-law for 4,400 guilders, which they refurbished and then sold on. In the following years Rombouts made several similar business deals. When Magdalena died in 1750 she left more than 53,000 guilders in her will.

Apart from Jacobs and Rombouts, the careers of most of Amsterdam's 'golden age' makers are represented by only a few instruments – sometimes less than a handful. Nevertheless, these are some of the finest instruments of the era. The early life of **Cornelis Kleynman** (1626–86) might give some answers as to where some of these makers received their training. Kleynman was born to potter Wessel Frerixsz and Dirckje Cornelis. Two and a half years later his father died and it was not until 1645 that his mother remarried. Her new husband was Francis Lupo (c.1582–c.1659), a maker of citterns and violins, who was descended from an Italian family. It seems obvious that Kleynman received his training from Lupo, as they both lived in the same street before his mother's second marriage. Jacobs lived nearby and their early work has a good deal of resemblance. Hence, he is also assumed to have been one of Lupo's pupils.

Kleynman certainly took on apprentices himself; his son David is registered as a violin maker, and there is a notarial deed of 6 January 1660 in which Kleynman promises to train one Philip del Mot for four years and to pay him 15 'stuivers' per year, going up to one guilder and 10 stuivers in his fourth year. In return, del Mot agreed to serve as his journeyman and promise not to work for anyone else but Kleynman in the two years after his training.

The work of the aforementioned **Jan Boumeester** is among the hardest to recognise, although a few recurring elements are typical: he is the only luthier of the period who never used whalebone for his purfling; his instruments tend to have long corners; and his f-holes have slender wings. Apart from these details, his style changes frequently, which might suggest that he had several assistants. They were probably still working under the Boumeester name when he passed away in 1681. One of the purest surviving examples of the Dutch school, a violin from 1683, still bears Boumeester's name (see page 46).

Boumeester was one of many makers to have a workshop in the vicinity of the 'Oude Kerk' (Old Church), also a favourite district of musicians. (It is known nowadays as Amsterdam's 'red light' district.) Another family, that of **Gerrit Menslage** (1606–61), ran a particularly busy workshop there, given the evidence of the surviving inventory and the number of employees. An inventory has been found detailing the property of Menslage's widow (and Boumeester's cousin) Grietje: a total of 253 instruments were to be found in the house and workshop, including violins, flutes and harpsichords, as well as pegs, violin parts, different types of▷

Above and below Body and back of a violin by Willem van der Sijde (c.1663–c.1692) 'the most idiosyncratic of all the Amsterdam makers'

Right and below
This inlaid violin from
1683, which bears
Jan Boumeester's
name, is one of the
best surviving
examples of the
Dutch school

Left Front and side
views of another
Boumeester violin,
this one from c.1680.
The f-holes have
particularly slender
lower wings

JAN BOUMEESTER'S MAKING
STYLE CHANGES FREQUENTLY,
WHICH SUGGESTS HE HAD
SEVERAL ASSISTANTS

moulds, and skeins of horsetail for finishing instruments in the white. This important inventory shows that the shop did not focus on making stringed instruments alone. On this same list we find the names of several other makers, including that of Jacobs, who is listed as owing the Menslage family 19 guilders and 10 cents.

The work of **Willem van der Sijde** (c.1663–c.1692) is definitely the most idiosyncratic of all the Amsterdam makers. At first glance it has a muscular look, but careful study of his instruments reveals the confidence and precision with which he made them. His violins are best known for their strong edgework and characteristic broadly spaced f-holes that have a style of their own within the Dutch school, adding to their unique appearance. Sijde always took great care with his fluting, edgework and the shape of his corners; they are well rounded and carved but a little smaller and slender, with a sharp-pointed, straight purfling joint. As can be seen in **photo 8**, some of the mitre joints in his inlay are not as precise.

Even Sijde's construction is different from that of his contemporaries: he inserted lower, upper and centre bout linings into the corner-blocks. Afterwards, when he cut the inner shape of the blocks, he gouged through all the lining mortises, leaving them exposed (**photo 9**). Just like most of the Amsterdam makers, he seems always to have used willow or poplar for his blocks, and spruce for his linings. Another typical feature is the deeply cut throat in his scrolls (see image below).

We know very little about Sijde's life; in a 1684 notice of marriage he is registered as a 'seafarer' but the woodwork of his earliest-dated violin, dated 1691 (**photo 10**), is already of a superb standard. One of the very few things that is known about Sijde is that in 1692 he was asked by musician Nicolas Martin de la Vigne des Roaiers to confirm, in front of a notary, that two plum-striped violas da gamba were indeed made by Jan Boumeester.

Finally, the life of **Gijsbert Verbeek** (1642–1717) is one of the many question marks surrounding the Dutch school. He lived just a little further up the road from the Boumeester workshop, so he might have worked for them but no evidence has been found to this day. We do know that he married Jaepie, daughter of Jacobs's sister Maritje, in 1669. Throughout Verbeek's life, his profession was listed in official documents as 'violin maker' – but we still know of only three violins by his hand. Why are there so few examples, particularly given that his work is of the same high standard as that of Jacobs? His instruments are very similar to Jacobs's, but his varnish has a more Venetian appearance.

In 2001 a 1682 Verbeek violin was discovered, which is now part of the Dutch Musical Instrument Foundation's collection. Because of its pure condition, and most importantly its pristine label (**photo 11**), two more violins were identified as the work of Verbeek soon after.

We have many examples of work by several Dutch luthiers. But from archival research we know of many more stringed instrument makers for whom we have no surviving examples at all. According to the archives there were more than 50 makers active in the Netherlands between 1600 and 1850, of whom we only know their names. Some of them are the more famous makers' sons or apprentices, such as David Kleynman, Philip del Mot, Jan Vos, Hendrick Ravekens and the Beeringer family. A Jan Vos violin appeared at a London auction some time at the end of the 1970s but it has since disappeared. These 'source instruments', such as the 1682 Verbeek violin, are key to current research projects, and if found, they could help to fill the gaps and add to the intriguing story of Amsterdam's makers. ●

PHOTO 8 Corners of a violin by Willem van der Sijde

PHOTO 9 Internal construction of the above violin

PHOTO 10 Willem van der Sijde label from 1691

PHOTO 11 Gijsbert Verbeek label from 1682

Hubert de Launay is currently researching early Dutch instruments (violin and viol family), with a view to publishing the results in the future, together with John Milnes, Andreas Post and Serge Stam. Please contact him if you know of any original and rare examples that might be interesting to study: info@hubertdelalaunay.com

De mysterieuze speurtochten van een jonge instrumentmaker

IN DE BAN VAN DE HOLLANDSE MEESTERS

Vioolbouwer HUBERT DE LAUNAY doet al elf jaar onderzoek naar Nederlandse vioolbouw in de zeventiende eeuw. Hij speurt de hele wereld af naar zeldzame instrumenten, bouwt zelf violen volgens oud-Hollandse methoden en werkt aan een boek. “Dit is Nederlands erfgoed. Daar moeten we wakker voor worden.”

Tekst: MACHIEL SWILLENS
Foto's: MACHIEL SWILLENS, ROBERTO FURNARI, CATHY LEVESQUE

“Dit is dus een Boumeester, dit een Van der Sijde, dit een Rombouts. Ik voelde me als een kind in een snoepwinkel”

“Het ruikt hier wel een

beetje naar lak”, verontschuldigt hij zich en hangt zijn jongste viool voorzichtig in de kast met uv-lampen om te drogen. Die ochtend heeft hij haar een eerste laklaag gegeven. Het is niet zomaar een viool, maar eentje die precies is gemaakt zoals Hendrik Jacobs dat deed in de zeventiende eeuw in Amsterdam. Opgebouwd zonder mal, ingelegd met walvisbalein, met de hoge welvingen en expressieve hoeken van een echte Jacobs, de grootste Hollandse ‘fiolenmaker’ van de Gouden Eeuw. We zijn bij vioolbouwer Hubert de Launay. Zijn atelier zit op de tweede verdieping van een bedrijfsverzamelgebouw in Utrecht. Modern en tegelijk iets van drie eeuwen geleden. Gipsen afgietsels van violen op de werkbank, een wand vol gereedschap, ongelakte violen in het rek. “Laatst kreeg ik een boek cadeau”, vertelt De Launay, terwijl hij koffie inschenkt. “Zo’n geromantiseerd verhaal over iemand die de geschiedenis van zijn driehonderd jaar oude viool uitpluist. ‘Echt iets voor jou, Hubert’, werd gezegd. Ik las het, maar dacht: tja, dat is wat ik elke dag doe. Maar dan niet van één viool, nee, van wel vijftig!”

SOORT SWITCH

De Launays passie voor oude Nederlandse vioolbouw ontvlamde zo’n twaalf jaar geleden, toen hij met een groepje medestudenten het Kunstmuseum Den Haag binnenwandelde. Begin twintig was hij, een student vioolbouw aan het West Dean College of Arts and Conservation in Engeland. Eens per jaar was er een studiereis naar Parijs, Leipzig of Berlijn. Zo had hij al heel wat instrumentencollecties gezien, veelal van beroemde Italiaanse bouwers. Maar ergens in zijn achterhoofd zaten de verhalen over een Hollandse School en de namen van Nederlandse vioolbouwers: Pieter Rombouts, Willem van der Sijde, Hendrik Jacobs. Lagen die niet ergens in de kelder van het

Kunstmuseum Den Haag? “Laat mij dit jaar de studiereis eens organiseren”, opperde hij bij zijn leraar. “En dat ging verrassend snel”, vertelt De Launay nu. “Binnen een paar telefoontjes kreeg ik toegang tot het museum. Die bewuste dag liepen we naar beneden, de deur ging open en er werd gezegd: ‘Jongens, in die kasten liggen ze. Ga je gang. Ik kom jullie over een paar uur weer halen.’ Ongelooflijk. Ik had gewoon geluk, denk ik.” Stomverbaasd was hij over de hoeveelheid en de schoonheid van de instrumenten. “Wow, dit is dus een Boumeester, dit een Van der Sijde, dit een Rombouts. Ik voelde me als een kind in een snoepwinkel. Mijn leraar zei later: ‘Hubert, sinds die dag ben jij niet meer dezelfde.’ En zo was het. Er ging een schakelaar om in mijn hoofd. Klik. Een soort switch. Ik kan het beter zo uitleggen: stel, ik had in het buitenland kunstgeschiedenis gestudeerd en er alles geleerd over Da Vinci, Rafaël en Michelangelo. En daarna ontdekte ik thuis, gewoon in Nederland, ineens Rembrandt en Vermeer!”

OUDE DOCUMENTEN

Bij het behalen van zijn vioolbouwdiploma gaven zijn ouders hem een boek, *Vioolbouwers van de Lage Landen*, geschreven door Max Möller in 1955, tot op de dag van vandaag het meest gehanteerde standaardwerk over vroege Nederlandse vioolbouw. Nu ga ik alles te weten komen, dacht De Launay. Hij las het boek drie keer van kaft tot kaft. Maar hoe meer hij las, hoe meer vragen hij had. “Inmiddels was ik zelf onderzoek gaan doen. Ik had veel instrumenten bekeken, maar wat ik in het boek las, zag ik helemaal niet in die violen terug. Toch twijfelde ik vooral aan mezelf. Ik bleef onderzoeken. Pas na een paar jaar drong het tot me door: alles wat er over de Hollandse School geschreven staat, alles wat er altijd over wordt gezegd, al die aannamen en jaartallen, er klopt gewoon niets van!” Waarom staat er in het boek bijvoorbeeld niets over de geniale vioolbouwer Gijsbert Verbeek, werkzaam in Amsterdam rond 1680, van wie er in 2001 opeens een prachtige viool opdook op een veiling bij Christie’s in Londen, nu in de collectie van het Nationaal Muziekinstrumenten Fonds (NMF). Verbeek was een van de twee stiefzoons van Hendrik Jacobs (Amsterdam, ca. 1629-1704), die wordt gezien als de belangrijkste Nederlandse vioolbouwer. Over Jacobs’ andere stiefzoon, Pieter Rombouts (Amsterdam, 1667-1728), is meer bekend, maar rond hem hangt een ander »

De Launay vergelijkt de door hem gebouwde viool met een Hendrik Jacobs-viool uit 1700

mysterie. Overal wordt beschreven dat ‘de hand van Pieter Rombouts’ te zien is in de latere violen van stiefvader Jacobs. Maar is dat wel zo? De Launay ziet een duidelijke scheiding. Jacobs bouwde altijd als Jacobs. Pas in 1704, na Jacobs’ dood, nam Rombouts het over en herken je zijn typische stijl. Om het verwarrender te maken: Rombouts bleef wel nog jaren na Jacobs’ dood de labels van zijn overleden stiefvader in zijn violen plakken. Een ander raadsel betrof de beroemde bouwer Cornelis Kleynman (Amsterdam, 1626–1686). Van geen van de aan hem toegeschreven violen kon De Launay met zekerheid zeggen dat die ook écht van Kleynman is. En van ene Arent Roelofsz van Munster was zelfs helemaal geen viool bekend, terwijl zijn naam wel in allerlei oude documenten opdook.

ORIGINEEL LABEL

Intussen werkte De Launay in twee Londense vioolbouwateliers bij John Dilworth en Michael Byrd. Twee dagen hier, twee dagen daar, voortdurend onderweg met een tas gereedschap. In de avonduren en weekenden stortte hij zich op zijn onderzoek. “Tot ik me begon te realiseren dat het zo niet verder kon. Ik moest het onderzoek professioneler aanpakken.” Toen belde het magazine *The Strad*. Of hij een artikel wilde schrijven over Nederlandse vioolbouw? “Dat was *huge!*” Maar De Launay stelde één voorwaarde. Hij wilde onder het artikel een oproep plaatsen: wie kan mij helpen? Heb je informatie, ken je ergens een interessant instrument? Bel me dan. Ook besloot hij terug te keren naar Nederland. Hij solliciteerde bij Andreas Post, vioolbouwer in Amsterdam. Ook daar stelde hij één voorwaarde: vier dagen werken, één dag vrij voor onderzoek. Hij zou er vier jaar in dienst blijven. En daar, in het pand aan de Willemsparkweg, precies waar Max Möller ooit zijn boek schreef, werkte De Launay aan tal van instrumenten, van kleine lakschaden tot ingrijpende restauraties. Hij werkte aan kostbare violen, zoals van Stradivarius en Guarnerius, maar ook aan oude Hollandse meesterinstrumenten. Alle vrije dagen was De Launay te vinden in de kelders van het Kunstmuseum Den Haag. “Ik kon aan de lopende band studeren. Het ging opeens heel hard. Ik was als een spons. Zo’n stortvloed aan nieuwe informatie!” Ook de oproep onder het artikel in *The Strad* wierp zijn vruchten af. Binnen een week na publicatie kreeg De Launay een mail met een video. Het was een clip uit 1998 van *Antiques Roadshow*, een Amerikaanse variant van het tv-programma *Tussen Kunst en Kitsch*. “Ik was stomverbaasd. Komt daar een man met een viool binnenwandelen, zegt de expert: ‘Mooi oud-Hollands instrument.’ En dan – godzijdank, lof voor »

“Ik begon in mijn uppie op een zolderkamertje in Londen, als een niemand zonder naam. Nu vliegen de deuren open”

Hendrik Jacobs-viool uit 1700. Ze is uniek vanwege haar goede staat. Met name het pure, frisse en scherpe randwerk is uitzonderlijk voor een 322 jaar oude viool. Ze is ook te zien op de overige drie foto’s, waarop De Launay haar vergelijkt met de door hem gebouwde viool

In december 2021 heeft De Launay deze viool kunnen toeschrijven aan Gijsbert Verbeek. Violen van Verbeek zijn zeldzaam. Dat maakt deze ontdekking des te mooier

Viool van Willem van der Sijde uit 1691. Ze is in 1922, mogelijk als verjaardagsgeschenk, aangekocht voor de nog jonge prinses Juliana, die er in haar kindertijd op heeft gespeeld. Het NMF heeft deze zeer zeldzame viool sinds 2009 in bruikleen van het Koninklijk Huis

De Launay met
een viool van
Hendrik Jacobs
uit 1700 en de
door hem
gebouwde viool

**Paspoort
HUBERT DE
LAUNAY**

Opleiding: begon met de opleiding meubelmaken aan het HMC (Furniture College Amsterdam), studeerde daarna vioolbouw aan het West Dean College of Arts and Conservation in Engeland, waar hij cum laude afstudeerde
Werkte bij: Harry Jansen, Melle Wondergerm en Guust François in Amsterdam. Na een korte periode bij J & A Beare werkzaam bij Michael Byrd en John Dilworth in Londen. Vervolgens bij Andreas Post in Amsterdam en in 2019 begon hij voor zichzelf (De Launay Vioolbouw in Utrecht)
Oprichter van: Hendrik Jacobs Foundation (hendrikjacobs.nl)

de cameraman – wordt er ingezoomd op het label in de viool: ‘Arent Roelofsz van Munster, Amsterdam, 1671’. Ik zag het meteen: dat label is origineel!” Dat er ergens nog een viool van Van Munsters hand bestond, was een openbaring voor De Launay. Via allerlei omwegen, want de makers van het programma mochten geen namen vrijgeven, kwam hij te weten dat de eigenaar van de viool ergens in een bejaardenhuis in Amerika moest zitten. De viool was waarschijnlijk bij een van zijn nabestaanden. De Launay speurde verder, schreef e-mails en brieven, maar heeft na jaren nog steeds geen resultaat. Een paar maanden geleden kreeg hij opeens toch weer hoop. “Ik werd gebeld door een Amerikaan die een podcast maakt over bijzondere verhalen in *Antiques Roadshow*. Hij heeft me meteen een halfuur geïnterviewd. Voordat hij ophing, beloofde hij mij: ‘Ik ga door met dit verhaal tot de viool is gevonden.’”

GOEDE GESPREKKEN

Het is slechts één voorbeeld van De Launays speurtochten naar bijzondere oude Hollandse strijkinstrumenten. “Ze zijn over de hele wereld verspreid, liggen opgeslagen in musea, in Stockholm, Lissabon en Parijs, maar ook in Amerika en Taiwan. Bij verzamelaars en, jawel, ook bij musici die erop spelen. De kleine groep die van onze Hollandse bouwers weet, ziet de kwaliteit en schoonheid.” Een andere speurtocht, mét resultaat, begon bij een kleine zwart-witfoto in een Amerikaans boekje uit de jaren zestig. Het ging om een late viool van Jacobs uit 1703. “De naam van de eigenaar stond erbij, dus wat deed ik? Ik ging googelen. Ik ontdekte dat die violist ooit in Den Haag had lesgegeven, daarna naar Amerika was geëmigreerd, maar inmiddels was overleden. Ook in Amerika had hij lesgegeven, dus ik zocht verder naar de namen van zijn leerlingen. Tot mijn verbazing stuitte ik in een concertprogrammaboekje op een haarscherpe foto van een van zijn leerlingen met die viool in haar handen. Ik heb haar gebeld. Ze wist al dat ze een bijzondere viool had, maar ik kon haar er alles over vertellen. Ze vond dat geweldig. Het is de enige Jacobs met een originele hals. Niet afgezaagd, niet verzet, niet gebroken. Jacobs heeft hem zelf zo geïnstalleerd en niemand heeft er daarna meer aangezet. Het is het enige instrument in originele baroksetting van zijn hand dat ik ben tegengekomen. Heel puur, met een label en datum. Zó interessant!” Sinds een paar jaar krijgt De Launay de wind mee. “Ik voel momentum. Kijk, ik begon in mijn uppie op een zolderkamertje in Londen, als een niemand zonder naam. Nu vliegen de deuren open. Het grote verschil is dat ik eerst overal achteraan moest gaan: mailen, bellen, brieven schrijven. Nu is het andersom. Mensen mailen en bellen mij, collega-vioolbouwers en musici van over de hele wereld, als ze ergens een interessant Hollands instrument zien of een *second opinion* willen over hun viool of cello. Ik begin zo’n beetje de expert te worden op het gebied van oude Hollandse strijkinstrumenten.” En die erkenning komt van steeds meer kanten. Dankzij zijn eerdere samenwerking met *The Strad* mocht De Launay teksten schrijven voor de kalender die *The Strad* jaarlijks uitbrengt, dit jaar met foto’s van topinstrumenten uit de NMF-collectie.

“Voor het eerst staat er dit jaar een prachtige cello van Hendrik Jacobs tussen alle beroemde Italianen!” Ook de oudere collega-vioolbouwers en experts, Andreas Post uit Amsterdam en Serge Stam uit Utrecht, steunen De Launay in zijn onderzoek. “In het begin voelde het een beetje ongemakkelijk om als snotneus bij die kenners aan te komen met nieuwe informatie. Maar ze zijn bij het onderzoek betrokken en we hebben er goede gesprekken over.”

LAATSTE SLUITSTUK

De Launays plan om een boek over de Hollandse vioolbouwers uit te brengen, begint steeds concretere vormen te krijgen. Hij heeft al een uitgever gevonden. In 2021 richtte hij een stichting op om het project te ondersteunen. De Hendrik Jacobs Foundation stelt zich ten doel om het onderzoek naar de geschiedenis van de Nederlandse strijkinstrumenten en hun bouwers uit de zeventiende en achttiende eeuw te faciliteren, op te schalen en zo te versnellen. Maar het primaire doel is het uitbrengen van een boek: een nieuw Engelstalig standaardwerk met foto’s van instrumenten en alle informatie over de vioolbouwers en hun werk. Dat zal verspreid worden onder vioolbouwers en strijkinstrumentenexperts wereldwijd. Daarnaast zijn er plannen voor een kleinere uitgave voor een breed publiek. “Het kost allemaal heel veel tijd”, zegt De Launay. “Ik moet er veel voor laten en het levert financieel eigenlijk niets op, maar ik móet dit gewoon doen. Ik ben namelijk niet zomaar een jonge hond met een leuk onderwerp. Dit is vergeten erfgoed. Ik zie zoveel instrumenten die slecht zijn onderhouden en zeldzame instrumenten die naar het buitenland verdwijnen. Mijn leermeester, John Dilworth, een van de grootste vioolbouwexperts ter wereld, schreef ooit in *The Strad*: ‘De zeventiende-eeuwse Nederlandse school is waarschijnlijk de beste naast de Italiaanse.’ Als zo’n expert zoiets schrijft, is er wel iets aan de hand. Maar er zijn te veel mensen, musici én vioolbouwers die het nog niet weten. Dat is zonde. Ik wil dus niet zomaar een leuk plaatjesboek maken, ik wil dit onderwerp op de kaart zetten als Nederlands erfgoed. Daar moeten we wakker voor worden.” Naast het onderzoek en zijn werk aan het boek is De Launay zelf gaan bouwen. Waarom? “Omdat ik het gewoon niet kan laten. Ik zie zoveel mooie oude Hollandse instrumenten. Ik kijk ernaar en denk: godsamme, hoe heeft hij dat gedaan? Hoe heeft hij dat instrument gebouwd? En ik ben en blijf toch een maker, dus dan wil ik dat ook kunnen.” Hij experimenteerde veel en zocht in alle details naar de unieke bouwwijze van Hendrik Jacobs. Hoe zat het met dat kleine stukje linnen dat Jacobs tegen de binnenkant van de gebogen randen lijmde? Waarom bouwde Jacobs, in tegenstelling tot Stradivarius, zonder mal? Hoe maak je een inleg van walvisbalein? Het laatste sluitstuk was een origineel Jacobs-basbalkje, het onderdeel dat tegen de binnenkant van het bovenblad is gelijmd, dat De Launay wist op te duiken bij een vioolbouwer in Chicago. Na tweeënhalf jaar werk en drie violen die in de vuilnisbak eindigden, zag De Launays viool het levenslicht. “Dit is de eerste viool sinds 293 jaar die helemaal volgens oud-Hollandse tradities en technieken is gemaakt”, zegt hij, terwijl hij de uv-kast opent om nog even naar zijn viool te kijken. “De eerste bespelers hebben zich al gemeld.” «

“In het begin voelde het een beetje
ongemakkelijk om als snotneus bij die
kenners aan te komen met nieuwe
informatie”

Hubert de Launay
Concordiastraat 68 (nr. 230)
3551 EM Utrecht

Datum 1 oktober 2021
Onderwerp calculaties boeken

Beste Hubert,

Je onderzoek naar de vioolbouw in de Nederlanden van de zeventiende en achttiende vind ik ontzettend interessant en spannend. Je aanpak is vernieuwend en veelbelovend. Ik heb er alle vertrouwen in dat jouw onderzoek zal uitmonden in een overzichtswerk dat door vioolbouwers, violisten en musicologen zal worden gezien als een mijlpaal in het historisch onderzoek naar violen.

Wij zouden jouw werk heel graag uitgeven en wel in de vorm van een Engels boek, in twee delen, voor de 'specialisten', en een Nederlands boek, gebaseerd op het Engelse, voor een breder Nederlands publiek. Het Engelse boek zou bij Amsterdam University Press verschijnen, het Nederlandse bij Walburg Pers. Vanwege het grote belang van je onderzoek is het, denken wij, essentieel dat je Engelse boek ook in Open Access verschijnt. Op die manier kan iedereen over de hele wereld je boek gratis raadplegen en informatie eruit gebruiken. Bijgaand stuur ik je twee calculaties.

Bij de calculatie van het Engelse boek ben ik in overleg met jou uitgegaan van een groot formaat boek (24 x 32 cm), ca. 256 bladzijden per deel, full colour, bedrukte schutbladen en een harde, linnen band in een linnen cassette. (Ik heb de meerkosten voor een halfinnen band opgenomen: een combinatie van linnen en afbeelding.) Het binnenwerk wordt gedrukt op 150 grs halfmat mc papier, waarbij ik voor deel I, het deel met de foto's, een meerprijs heb vermeld (niet opgenomen) voor uv spotlak voor alle afbeeldingen. We gaan uit van een winkelprijs van 250 euro.

De omvang van deel I is gebaseerd op een beschrijving van 60 violen met per viool 10 afbeeldingen plus voor- en nawerk. Voor deel II ben ik uitgegaan van een tekst van ca. 90.000 woorden. Omdat er veel woorden op een bladzijde gaan op het gekozen formaat kwam ik, met opname van ca 200 afbeeldingen, uit op dezelfde omvang als die van het fotoboek. Dit is een beetje een gok aangezien je zelf nog niet goed weet hoeveel tekst het boek uiteindelijk zal bevatten.

We hebben de offerte voor drukwerk aangevraagd bij een Nederlandse drukker die zeer hoge kwaliteit drukwerk levert en waar je bij het drukken kunt komen kijken. Voor de vormgeving werken we samen met een zeer goede vormgever die veel ervaring heeft met maken van een boek als het jouwe. Het spreekt vanzelf dat de vormgeving in overleg met jou gestalte zal krijgen. Wat niet is opgenomen in deze offerte zijn de kosten voor fotografie en lithografie en eventuele rechten en gebruiksvergoedingen voor afbeeldingen.

De kosten voor Open Access zijn meegenomen in overige productiekosten en de kosten voor marketing en distributie. Er wordt gezorgd voor een goede indexering en de OA-versie komt op alle belangrijke OA-platforms te staan.

Voor het Nederlandse boek ben ik uitgegaan van een iets handzamer maar nog steeds mooi groot formaat van 22 x 28 cm, ca. 256 bladzijden, ca. 150 afbeeldingen, full colour, gedrukt op 135 grs halfmat mc, met een harde band met omplakt omslag voor een winkelprijs van 34,99 euro. Uiteraard gaat ook bij dit boek de vormgeving in overleg met jou. Dit type boek wordt veel gemaakt bij de Walburg Pers.

AUP en Walburg Pers hebben allebei een eigen marketingafdeling. Samen bereiken ze zowel de internationale, Engelstalige academische markt als de Nederlandse markt voor een algemeen publiek. Dat is natuurlijk ideaal voor een project als het jouwe. We helpen bij de organisatie van een presentatie, versturen persberichten en benaderen onze contactpersonen bij de landelijke pers, maken reclame via direct mailings en social media, maken folder, posters en desgewenst ook boekenleggers, versturen recensie-exemplaren, adverteren, maken podcasts et cetera. Jouw wensen en ideeën zijn zeer welkom.

Natuurlijk ben ik graag bereid tot nadere toelichting. Ik hoop van harte dat ons aanbod een goede basis is om op voort te bouwen.

Hartelijke groet,

Anja van Leusden
senior commissioning editor

Lubbers en Dijk notarissen
Koningslaan 4 – 1075 AC Amsterdam
Telefoon: 020 – 5736311
Fax: 020 – 6799828
e-mail: mail@lubbers.nl

dossier: PDM/2020.002833.01/MCK/eje

STICHTING

Op twintig augustus tweeduizend twintig is voor mij, mevrouw mr. Eline Maria van——
Fulpen, kandidaat-notaris, hierna te noemen: "notaris", als waarnemer van mr. Petrus-
Leopoldus Elisa Maurice de Meijer, notaris te Amsterdam, verschenen:——

1. de heer Hubert-Jan de Launaij, geboren te Vianen op elf augustus——
negentienhonderd zevenentachtig, houder van rijbewijs met nummer——
5269071284, afgegeven te Utrecht op éénentwintig februari tweeduizend twintig,——
wonende te 3532 HM Utrecht, Vleutenseweg 112, ongehuwd en geen——
geregistreerd partner in de zin van het geregistreerd partnerschap, hierna te——
noemen: "de oprichter 1";——
2. de heer Robert Paul Gunther van Schaik, geboren te Alkmaar op zestien april——
negentienhonderd zevenenveertig, houder van rijbewijs met nummer——
5146109594, afgegeven te Amsterdam op drieëntwintig december tweeduizend——
zestien, wonende te 1077 RP Amsterdam, Tintorettostraat 29 1, gehuwd, hierna——
te noemen: "de oprichter 2",——

De oprichter 1 en de oprichter 2 hierna tezamen te noemen: "de oprichters".——

De comparanten hebben verklaard dat de oprichters hierbij een stichting oprichten——
met de volgende——

STATUTEN:——

Naam——

Artikel 1——

De stichting draagt de naam: **Hendrik Jacobs Stichting**.——

De stichting wordt ook wel genoemd: Hendrik Jacobs Foundation.——

Zetel——

Artikel 2——

Zij heeft haar zetel in de gemeente Utrecht.——

Doel——

Artikel 3——

1. De stichting heeft ten doel: het initiëren, organiseren, faciliteren en het——
verspreiden van het onderzoek naar de geschiedenis van Nederlandse——
strijkinstrumenten en hun Nederlandse bouwers een en ander in de breedste zin——
des woords.——
2. De stichting tracht dit doel ondermeer te bereiken door:——
 - a. het financieel steunen van onderzoekers;——
 - b. het (doen) uitgeven van wetenschappelijk publicaties;——
 - c. het breed bij het publiek onder de aandacht brengen van het onderzoek naar
dit belangrijk Nederlands erfgoed;——
 - d. het aanvragen van subsidies en het ontvangen van schenkingen,——
alles in de ruimste zin, daaronder begrepen alle handelingen en activiteiten welke
met het vorenstaande direct of indirect enig verband houden of die aan het doel——

- bevorderlijk kunnen zijn.
3. Van het doel is uitgesloten: het doen van uitkeringen aan de oprichters van de stichting of aan hen die deel uitmaken van de organen van de stichting.
 4. De stichting heeft geen winstoogmerk.
 5. De doelstellingen dienen te worden geëffectueerd zodanig dat door de stichting wordt voldaan aan de wet- en regelgeving met betrekking tot algemeen nut beogende instellingen in de zin van de Algemene Wet inzake Rijksbelastingen of een daarvoor in de plaats getreden regeling.

Vermogen

Artikel 4

1. Het vermogen van de stichting zal worden gevormd door:
 - a. subsidies en andere bijdragen;
 - b. schenkingen, erfstellingen en legaten;
 - c. alle andere verkrijgingen en baten.
2. De stichting kan erfstellingen slechts aanvaarden onder het voorrecht van boedelbeschrijving.

Bestuur

Artikel 5

1. De stichting wordt bestuurd door een bestuur, bestaande uit ten minste drie natuurlijke personen, bestuurders genaamd. Het bestuur stelt met inachtneming van het vorenstaande het aantal leden van het bestuur vast en benoemt de bestuurders.
2. Indien te eniger tijd het aantal bestuurders beneden het gestelde minimum is gedaald blijven de nog in functie zijnde bestuurders, mits ten getale van ten minste twee, niettemin een wettig college vormen.
3. Indien te eniger tijd geen of slechts één bestuurder in functie is, kunnen (kan) bij gebreke van voorziening in de vacatures, twee tijdelijke bestuurders, respectievelijk één tijdelijk bestuurder worden aangewezen door de rechtbank op verzoek van iedere belanghebbende of het openbaar ministerie. De functie van een aldus aangewezen tijdelijk bestuurder neemt een einde, zodra wederom ten minste twee bestuurders zijn benoemd, overeenkomstig de bepalingen van deze statuten.
4. Het bestuur kiest uit zijn midden een voorzitter, een secretaris en een penningmeester. Eén persoon kan meerdere functies vervullen.
5. De functie van bestuurslid is onbezoldigd. Aan bestuurders kan wel een vergoeding voor gemaakte onkosten en een niet bovenmatig vacatiegeld worden toegekend.

Einde bestuursfunctie

Artikel 6

1. Een bestuurder kan te allen tijde door een eenstemmig besluit van alle andere bestuurders worden ontslagen of geschorst. Een schorsing, die niet binnen drie maanden gevolgd wordt door een ontslag, eindigt door verloop van die termijn.
2. Een bestuurder treedt uiterlijk vier jaar na zijn benoeming af, volgens een door het bestuur op te maken rooster van aftreding.
3. Een aftredende bestuurder is te allen tijde herbenoembaar. Wie in een tussentijdse vacature wordt benoemd, neemt op het rooster de plaats van zijn voorganger in.

4. De functie van een in enige kwaliteit benoemd bestuurder eindigt bij verlies van—
die kwaliteit. _____
5. De functie van bestuurder eindigt voorts door overlijden, door bedanken en door—
ontslag door de rechtbank overeenkomstig het bepaalde bij artikel 298 van Boek—
2 van het Burgerlijk Wetboek. Een door de rechtbank ontslagen bestuurder kan—
niet opnieuw tot bestuurder worden benoemd. _____

Bestuurstaak en vertegenwoordiging _____

Artikel 7 _____

1. Het bestuur behartigt de belangen van de stichting in de ruimste zin des woords—
en is binnen de grenzen van deze statuten bevoegd alle daden van beheer en—
beschikking te verrichten, die het voor de verwezenlijking van het doel nodig of—
wenselijk acht. _____
2. Het bestuur is niet bevoegd te besluiten tot het aangaan van overeenkomsten tot—
het verkrijgen, vervreemden en bezwaren van registergoederen, en tot het—
aangaan van overeenkomsten waarbij de stichting zich als borg of hoofdelijk—
medeschuldenaar verbindt, zich voor een derde sterk maakt of zich tot—
zekerheidstelling voor een schuld van een ander verbindt. _____
3. Erfstellingen mogen slechts worden aanvaard onder het voorrecht van—
boedelbeschrijving. _____
4. Het bestuur vertegenwoordigt de stichting. De bevoegdheid tot—
vertegenwoordiging komt mede aan twee gezamenlijk handelende leden van het—
bestuur toe. _____
Een en ander laat onverlet de bevoegdheid van het bestuur om bij—
bestuursbesluit volmacht te verlenen tot vertegenwoordiging van de stichting. _____
5. In geval van tegenstrijdig belang wijst het bestuur een of meer personen aan om—
de stichting te vertegenwoordigen. Ook de bestuurder te wiens aanzien het—
tegenstrijdig belang bestaat, kan daartoe worden aangewezen. _____

Bijeenroeping bestuursvergaderingen _____

Artikel 8 _____

1. De bestuursvergaderingen worden bijeengeroepen door de secretaris of de—
voorzitter, zo dikwijls als deze zulks nodig acht, alsmede binnen zeven dagen—
nadat ten minste twee bestuurders de wens tot het houden van een vergadering—
schriftelijk en met opgave van de te behandelen punten aan de voorzitter of de—
secretaris hebben doen toekomen. _____
2. De oproeping geschiedt schriftelijk aan de adressen van de bestuurders. Indien—
de bestuurder hiermee instemt, kan de oproeping geschieden door een langs—
elektronische weg toegezonden leesbaar en reproduceerbaar bericht aan het—
adres dat door hem voor dit doel aan de stichting is bekend gemaakt. _____
3. De termijn van oproeping bedraagt ten minste zeven dagen; de dag van—
oproeping en van vergadering niet meegerekend. _____
4. Bij de oproeping worden de te behandelen onderwerpen vermeld. _____

Bestuursvergaderingen _____

Artikel 9 _____

1. De bestuursvergaderingen worden geleid door de voorzitter. Ontbreekt deze, dan—
voorziet de vergadering zelf in het voorzitterschap. _____
2. Jaarlijks, uiterlijk zes maanden na afloop van het boekjaar, wordt een—
bestuursvergadering - jaarvergadering - gehouden. _____

In die vergadering komen aan de orde: _____

- a. het bestuursverslag en de jaarstukken als bedoeld in artikel 11; _____
- b. voorziening in eventuele vacatures; _____
- c. voorstellen aangekondigd in de oproeping. _____

3. Alle bestuursbesluiten worden schriftelijk vastgelegd en getekend door de _____ voorzitter of de secretaris en bewaard in de administratie van de stichting. _____

Besluitvorming in en buiten vergadering _____

Artikel 10 _____

1. Het ter vergadering uitgesproken oordeel van de voorzitter omtrent de uitslag van een stemming is beslissend. Hetzelfde geldt voor de inhoud van een genomen besluit voor zover gestemd werd over een niet schriftelijk vastgelegd voorstel. _____
2. Wordt echter onmiddellijk na het uitspreken van het in het eerste lid bedoeld oordeel de juistheid daarvan betwist, dan vindt een nieuwe stemming plaats, _____ wanneer de meerderheid der vergadering of, indien de oorspronkelijke stemming niet hoofdelijk of schriftelijk geschiedde, één aanwezige bestuurder dit verlangt. _____
3. Voor zover de statuten of de wet niet anders bepalen, worden alle besluiten van de bestuursvergadering genomen met volstrekte meerderheid van de _____ uitgebrachte stemmen, waarbij iedere bestuurder één stem heeft. _____
4. Blanco en ongeldige stemmen worden beschouwd niet te zijn uitgebracht. _____
5. Indien bij een verkiezing van personen niemand de volstrekte meerderheid heeft verkregen, heeft een tweede stemming tussen de kandidaten plaats. _____ Heeft alsdan wederom niemand de volstrekte meerderheid verkregen, dan vinden herstemmingen plaats totdat hetzij één persoon de volstrekte meerderheid heeft verkregen, hetzij tussen twee personen is gestemd en de stemmen staken. _____ Bij gemelde herstemmingen (waaronder niet is begrepen de tweede stemming) _____ wordt telkens gestemd tussen de personen op wie bij de voorafgaande stemming is gestemd, evenwel uitgezonderd de persoon, op wie bij die voorafgaande _____ stemming het geringste aantal stemmen is uitgebracht. _____ Is bij die voorafgaande stemming het geringste aantal stemmen op meer dan één persoon uitgebracht, dan wordt door loting uitgemaakt, op wie van die personen _____ bij de nieuwe stemming geen stemmen meer kunnen worden uitgebracht. _____ Ingeval bij een herstemming tussen twee personen de stemmen staken, beslist _____ het lot wie van beiden is gekozen. _____
6. Indien de stemmen staken over een voorstel, niet rakende verkiezing van _____ personen, dan is het verworpen. _____
7. Alle stemmingen geschieden mondeling, tenzij de voorzitter een schriftelijke _____ stemming gewenst acht of één der stemgerechtigden zulks voor de stemming _____ verlangt. Schriftelijke stemming geschiedt bij ongetekende, gesloten briefjes. _____ Besluitvorming bij acclamatie is mogelijk, tenzij een stemgerechtigde hoofdelijke _____ stemming verlangt. _____
8. Een bestuurder kan zich door een medebestuurder, bij schriftelijke volmacht of bij fax of langs elektronische weg ontvangen volmacht doen vertegenwoordigen. _____
9. Besluitvorming kan op andere wijze dan in een vergadering geschieden, mits alle bestuurders met deze wijze van besluitvorming hebben ingestemd. De _____ instemming met deze wijze van besluitvorming kan langs elektronische weg _____ plaatsvinden. _____
10. In geval van besluitvorming buiten vergadering, worden de stemmen schriftelijk, _____

waaronder begrepen langs elektronische weg, uitgebracht. Aan het vereiste van schriftelijk stemmen wordt tevens voldaan indien het besluit onder vermelding van de wijze waarop iedere bestuurder heeft gestemd schriftelijk of elektronisch is vastgelegd.

Zakelijk leider

Artikel 11

1. Het bestuur kan een zakelijk leider benoemen en deze belasten met de dagelijkse gang van zaken van de stichting.
2. Indien een zakelijk leider is benoemd kan deze door het bestuur met inachtneming van de daartoe strekkende wettelijke bepalingen worden ontslagen.
3. De zakelijk leider heeft in de vergaderingen van het bestuur een adviserende stem.

Financieel beheer

Artikel 12

1. Het boekjaar loopt gelijk met het kalenderjaar.
2. Het bestuur is verplicht van de vermogenstoestand van de stichting en van alles betreffende de werkzaamheden van de stichting, naar de eisen die voortvloeien uit deze werkzaamheden, op zodanige wijze een administratie te voeren en de daartoe behorende boeken, bescheiden en andere gegevensdragers op zodanige wijze te bewaren dat te allen tijde de rechten en verplichtingen van de stichting kunnen worden gekend.
3. Jaarlijks, binnen zes maanden na afloop van elk boekjaar worden door het bestuur een balans en een staat van baten en lasten opgemaakt en op papier gesteld. Deze jaarstukken worden na akkoordbevinding door alle bestuurders ondertekend en gaan vergezeld van een verslag omtrent de verrichtingen en gang van zaken in het desbetreffende boekjaar.
4. Het bestuur kan een deskundige aanwijzen voor het nazien van de jaarstukken.
5. Het bestuur is verplicht de in de leden 2 en 3 van dit artikel bedoelde boeken, bescheiden en andere gegevensdragers genoemd in de leden 2 en 3 van dit artikel gedurende zeven jaren te bewaren.
6. De op een gegevensdrager aangebrachte gegevens, uitgezonderd de op papier gestelde balans en staat van baten en lasten, kunnen op een andere gegevensdrager worden overgebracht en bewaard, mits de overbrenging geschiedt met juiste en volledige weergave der gegevens en deze gegevens gedurende de volledige bewaartijd beschikbaar zijn en binnen redelijke tijd leesbaar kunnen worden gemaakt.

Statutenwijziging

Artikel 13

1. Het bestuur kan besluiten tot wijziging van de statuten.
2. Aan een stemming over een besluit tot statutenwijziging dienen ten minste twee/derde van de bestuursleden danwel hun gevolmachtigden te hebben deelgenomen.

Als bij een eerste stemming deze twee/derde meerderheid niet gehaald wordt, zal op een termijn van tenminste drie weken na voltooiing van de eerste stemming, een tweede stemming worden gehouden, waarbij ongeacht het aantal deelnemers aan de stemming, over de betreffende statutenwijziging kan worden besloten.

3. Een besluit tot statutenwijziging behoeft te allen tijde tenminste twee/derde van—
de uitgebrachte stemmen._____
4. Tot het (doen) verlijden van de notariële akte van statutenwijziging is iedere—
bestuurder bevoegd._____

Ontbinding_____

Artikel 14_____

1. Is het bestuur van oordeel, dat het doel van de stichting niet of niet meer—
voldoende zal kunnen worden verwezenlijkt, dan kan het de ontbinding van de—
stichting constateren; zodanig besluit aangaande de ontbinding wordt genomen—
overeenkomstig het bepaalde bij het voorgaande artikel._____
2. Ingeval van ontbinding geschiedt de vereffening door de ten tijde daarvan in—
functie zijnde bestuurders; met betrekking tot die vereffening behouden de—
statuten ook ten aanzien van de voorziening in vacatures overeenkomstige—
toepassing._____
3. Hetgeen na voldoening van alle schulden van het vermogen der ontbonden—
stichting overblijft wordt besteed ten behoeve van een algemeen nut beogende—
instelling in de zin van de Algemene Wet inzake Rijksbelastingen met een—
soortgelijke doelstelling._____

Reglementen_____

Artikel 15_____

1. Het bestuur is bevoegd een of meer reglementen vast te stellen._____
2. Een reglement mag niet in strijd zijn met de wet, ook waar die geen dwingend—
recht bevat, noch met de statuten._____

Slotbepaling_____

Artikel 16_____

In alle gevallen, welke binnen de grenzen van deze statuten vallen, doch daarin niet—
zijn geregeld, wordt door een bestuursbesluit voorzien._____

Slotverklaringen_____

1. Het eerste boekjaar eindigt ultimo **éénendertig december tweeduizend**—
éénentwintig._____
 2. Voor de eerste maal wordt het aantal bestuurders vastgesteld op drie (3) en—
worden benoemd tot bestuurders:_____
 - mevrouw **Veronica Margaretha Maria Wolfs**, geboren te Amsterdam op—
tweeëntwintig mei negentienhonderd vierenvijftig, in de functie van—
voorzitter;_____
 - oprichter 2, in de functie van penningmeester/secretaris;_____
 - de heer **Frits Jan Schutte**, geboren te Amsterdam op vijftientwintig juli—
negentienhonderd drieënzestig, als algemeen bestuurslid._____
 3. Voor de eerste maal wordt tot zakelijk leider benoemd de oprichter 1._____
- De comparanten zijn mij, notaris, bekend._____
- Deze akte, opgemaakt in minuut, is verleden te Amsterdam op de datum als in het—
hoofd van deze akte vermeld._____
- Nadat de inhoud van deze akte zakelijk aan de comparanten is opgegeven en—
toegelicht, hebben deze verklaard van de inhoud van deze akte te hebben—
kennisgenomen en op volledige voorlezing daarvan geen prijs te stellen._____
- Vervolgens is deze akte na beperkte voorlezing overeenkomstig de wet door de—
comparanten en mij, notaris, ondertekend._____

(Volgt ondertekening door comparanten en notaris)

UITGEGEVEN VOOR AFSCHRIFT VAN EEN AKTE DIE OVEREENKOMSTIG DE
AMBTELIJKE SLOTVERKLARING IS GETEKEND

op 20 augustus 2020
door mevrouw mr. Eline Maria van Fulpen, kandidaat-notaris, hierna te noemen:
"notaris", als waarnemer van mr. Petrus Leopoldus Elisa Maurice de Meijer, notaris te
Amsterdam

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized, overlapping strokes that form the letters "P L E M de MEIJER".